

fugle & natur

3 | AUGUST | 2013

Dansk Ornitologisk Forening

- › Storcken vender tilbage
- › Filsøs første forår
- › Fest på fuglestationer
- › På jagt med kongeørne

BirdLife
INTERNATIONAL

Egon Østergaard
Formand i DOF

Handlekraft

I dette efterår venter et meget vigtigt arbejde for regeringen, når Natur- og Landbrugskommissionens 44 anbefalinger og 144 forslag til konkrete handlinger skal omsættes til praksis. Ikke nogen specielt nem opgave, men nødvendig, og det kan kun gå for langsomt.

Regeringen bør følge kommissionens mange gode anbefalinger og hele tiden have for øje, at der skal gennemføres tiltag, der både tilgodeser natur og landbrug. Ellers kan man frygte, at tiltagene for at forbedre og øge naturindholdet bliver glemt i ønsket om at tilgodese landbrugenes trængte økonomier.

Det er tid til, at regeringen viser, at man ikke kun er fokuseret på vækst, beskæftigelse og miljø i bred forstand, men også sætter nye gode rammer for mere og bedre natur i Danmark. Vi savner konkret politisk handling på dette område, og næppe tidligere har muligheden været bedre for at træffe de rigtige politiske beslutninger, så det kan blive et historisk godt efterår for naturen i Danmark.

En bred politisk aftale om en ny vej for landbrug og natur må være regeringens absolutte naturpolitiske førsteprioritet resten af 2013. Det er nu tid til handlekraft, politisk håndværk og vilje til en pakkedløsning.

DOF glæder sig over, at mange af de forslag, som vi sendte til kommissionen, faktisk er med i anbefalingerne, og at kommissionsrapporten generelt er blevet godt modtaget, også af landbruget. I DOF ser vi store perspektiver i at få vendt en udvikling,

hvor lodsejere opfatter natur som besværlig og værdiløs til en situation, hvor arter og naturlige levesteder værdsættes, også gennem de tilskud, som landbruget får fra skatteyderne i EU. Det skal kunne betale sig for landmanden at holde hånden over den lille natur i form af lærkepletten, den fugtige lavning, de værdifulde enge, overdrev og heder (§ 3-områder) samt naturligvis de fredede områder og de helt særlige Natura 2000-områder.

Der er mange politiske og økonomiske instrumenter i spil, men EU's støttekroner til landbruget skal bruges mere intelligently og med større fokus på at gavne naturen. Også her har den danske regering en mulighed for at prioritere en større del af midlerne til natur. Det er et politisk valg.

Etablering af en ny uafhængig Naturfond, der bl.a. skal prioritere en indsats for natur og biologisk mangfoldighed og årligt tilføres 300 mio. kr. fra staten, med god mulighed for væsentlige bidrag fra private fonde, har DOF's fulde opbakning. Og der er nok at tage fat på. Men også en varig beskyttelse af § 3-naturen og udarbejdelse af naturplaner på bedriftsniveau er absolut gode anbefalinger.

I rækken af reformer venter vi nu på en stærk Natur- og Landbrugsreform, og DOF ser frem til, at handlekraftige politikere inden året er omme har sikret Danmarks natur og biodiversitet.

Egon Østergaard
Egon Østergaard, Formand DOF

Forside

En isfugl på sin pind med en fisk. Af gode grunde et både klassisk og eftertragtet motiv blandt fuglefotografer. Her i Helge Sørensens fortolkning.

Udgivet af

Dansk Ornitologisk Forening – DOF – BirdLife Denmark
Vesterbrogade 138-140 . 1620 København V
Tlf. 33 28 38 00 (mandag-torsdag 10-16, fredag 10-15)
Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.): Helge Røjle Christensen

I redaktionen: Kommunikationschef Tine Stampe

Annoncer: Tina Møller Wiberg

Ture og møder: Vicky Knudsen

Udkommer: Primo februar, maj, august og november

Oplag: 17.000

ISSN: 01073729

Layout og tryk: Vivian Buch, www.SvendborgTryk.dk

Indhold

Storken vender tilbage.....	3
Verdens største fuglesponsor	5
Kongeørne på jagt.....	6
I skjul med natravne.....	10
Vilde striber i Holland	13
Første forår ved Filsø	16
Blåvand fylder 50 år	18
Godt nyt fra Skagen.....	21
Fugle i børnehøjde	22
Aktivitetsider	23
Fuglepiger på Vorsø	27
Lokalstof, ture og møder	30 - 44

Storken vender tilbage

Stork på gammel græsmark med mælkebøtter tæt på reden i Smedager. Foto: Hans Skov.

Storkeparret på Als, Foto: Klaus Dichmann.

2013 blev et år uden storkeunger på vingerne herhjemme. Alligevel er der nu grund til at tro på, at hvid stork for alvor kommer tilbage til Danmark. DOF's storkekender Hans Skov forudser, at vi vil opleve nye storkepar næsten hvert år i de kommende år.

I maj var der udsigt til tre par hvid stork i Danmark i år, det største antal siden 2004. Men årets yngleresultat blev elendigt. Både i Gundsølle ved Roskilde og i Smedager i Sønderjylland døde storkeungerne på grund af ekstremt regnvejr på uheldige tidspunkter. Et tredje nyt storkepar på Als opgav efter 10 dage. "Og det var meget fornuftigt, for i landskabet omkring reden på Als er der intensivt landbrug uden føde nok til at opfostre storkeunger, siger Hans Skov fra Dansk Ornitologisk Forenings storkegruppe.

Historien om storkenes forsømte forår på Als rammer plet på storkens situation i Danmark lige nu. Der kommer nye storke til fra vores nabolande, men de har svært ved at finde egnede levesteder i Danmark. Sidste år blev det anslået, at hele 385 forskellige storke lagde vejen forbi Danmark.

Positivt pres på DK

Det positive pres af nye storke mod de danske grænser kommer fra to sider: Dels fra sydvest, hvor den hollandske og nordtyske bestand er i klar fremgang. Dels

fra øst, hvor unger fra den udsatte svenske bestand trækker hen over Danmark.

"Derfor forventer jeg, at vi i de kommende år vil se flere unge storke forsøge sig i Danmark, ligesom parret på Als i år. Et godt bud er 1-2 nye par om året. Vi må så håbe på, at de slår sig ned i områder med mindre intensivt landbrug. Hvis storkene får succes det første år, så er der store chancer for at de vender tilbage, siger Hans Skov.

Storken uddøde i 2008

Hvid stork blev erklæret uddød af DOF

i Danmark i 2008, hvor det var slut med oprindelige vilde hvide storke i danske storkereder. Arten havde ellers ynglet uafbrudt siden 1400-tallet og kulminerede i 1800-tallet med omkring 10.000 par. Men også i 2008 ynglede der faktisk storke i Danmark. Nemlig et par udsatte svenske storke, som på det tidspunkt havde slået sig ned i Gundsølle ved Roskilde, hvor arten altså stadig yngler. Erklæringen fra 2008 understregede dermed Dansk Ornitologisk Forening syn på udsatte fugle, og DOF har stadig samme holdning:

"Vi indrømmer gerne, at vi er puritanske på det område. Vi er modstandere af at udsætte fuglearter efter forgodtbefindende", siger foreningens næstformand Marco Brodde. Han er også en af forfatterne til DOF's nye natursyn, som blev vedtaget på foreningens repræsentantskabsmøde i dette forår.

Udfordring til natursyn

I natursynet står der blandt andet at "foreningen er imod reintroduktion (genudsættelse) og yngleprojekter alene med

det formål at skabe større mangfoldighed. Fugle kommer af sig selv, hvis levesteder og livsbetingelser er til stede".

"Det er klart, at den hvide storks aktuelle genindvandring er en udfordring til vores natursyn", konstaterer Marco Brodde. "Men DOF kæmper for at bevare fuglenes levesteder. En art som storken kommer nemt igen, hvis landskabets kvaliteter genskabes. Hvis ikke det er tilfældet, har fuglene alligevel ingen chance for at sprede sig, og så bliver der tale om en slags zoologiske haver, der ikke har meget med natur at gøre".

I Gundsølle er begge storke altså udsatte svenske fugle, men deres unger trækker naturligt mod sydvest. Unger fra det svenske udsætningsprojekt optræder i stadigt større antal i det østlige Danmark. I Smedager er den ene fugl en udsat svensk fugl, som overvintrer i området, mens dens mage er en vild stork med naturlig

trækdrift. De to nye storke på Als var begge vilde fugle uden ringe. "Det er muligt, at storkene herhjemme får en mere blandet baggrund. Vi glæder os naturligvis over, hvis storken igen kan få fodfæste i Danmark, men glæden er meget større ved vilde storke end ved udsatte fugle", siger næstformanden i DOF.

Fodring en nødløsning

Både Marco Brodde og Hans Skov understreger, at det helt afgørende for storkenes fremtid i Danmark er, om de store fugle fremover kan finde lokaliteter med føde nok til ungerne. En sund storkebestand forudsætter et mere varieret landskab med mere ekstensivt landbrug. "Storken er en meget populær fugl, og mange steder i vores nabolande bliver den hjulpet med fodring i yngletiden. Men skal vi have en autentisk vild storkebestand, så skal de kunne klare sig selv i den danske natur", lyder budskabet fra DOF.

*Storkeparret på Als, mens det så lovende ud.
Foto: Klaus Dichmann.*

Hæder til verdens STØRSTE fuglesponsor

BirdLife International takker for støtten fra Aage V. Jensens internationale fond.

Fejringen af samarbejdet fandt sted i forbindelse med BirdLifes verdenskongres i Ottawa 17.-22. juni. Prinsesse Takamado overrækker her bogen "Living landscapes for nature and people" til Mette Skov og Anders Skov fra Aage V. Jensens fonde. Bogen beskriver en lang række af de resultater, som BirdLife har nået i form af bedre natur- og fuglebeskyttelse rundt om i verden takket være fondens store opbakning. Foto: Egon Østergaard

De fleste naturvenner herhjemme kender Aage V. Jensen Naturfond som "naturens rige onkel", der har opkøbt og genoprettet vigtige naturområder som Filsø, Lille Vildmose og Vejlerne. Men de færreste er nok klar over, at Aage V. Jensens internationale fond Charity Foundation har udviklet sig til den største sponsor på verdensplan for BirdLife International.

Siden 2004 har Aage V. Jensen Charity Foundation givet direkte støtte til BirdLife Internationals arbejde i hele 46 lande verden over. Men fonden bidrager til naturbeskyttelsen i mange flere lande gennem støtten til BirdLifes kerneaktiviteter inden for videnskab, politik, borgerinddragelse og miljøundervisning, som har betydning på globalt plan. Desuden har samarbejdet med Aage V. Jensens Charity Foundation gjort det muligt for BirdLife International at udpege mere end 3000 biologiske hotspots i verdenshavene, som er særligt vigtige at beskytte for den marine biodiversitet.

DOF knytter kontakten

Det var DOF's direktør Jan Ejlsted, der i 2004 knyttede forbindelsen mellem BirdLife International og Aage V. Jensens Fonde, da han inviterede direktør Anders Skov fra fondene med til BirdLifes verdenskongres i sydafrikanske Durban. "Det er nok det vigtigste møde, jeg har arrangeret i min karriere", siger Jan Ejlsted i dag. BirdLife International har netop hædret Aage V. Jensen Charity Foundation med udgivelsen af en bog, som blev præsenteret på BirdLifes verdenskongres i juni i Ottawa i Canada. Bogen beskriver resultaterne af samarbejdet de sidste ni år, og Aage V. Jensen Charity Foundation blev ved samme lejlighed tildelt BirdLifes "President's Medal", som er organisationens største hædersbevisning. BirdLife International er verdens største medlemsbaserede grønne organisation med partnere i 121 lande, 13 millioner medlemmer og støtter, 7000 lokale naturbeskyttelsesgrupper og 7000 ansatte.

hrc

BirdLifes nyvalgte formand, jordaneren Khaled Irani, BirdLifes ærespræsident, prinsesse Takamado fra Japan og DOF's direktør Jan Ejlsted holdt taler i forbindelse med fejringen af ni års særdeles frugtbart samarbejde mellem Aage V. Jensen Charity Foundation og BirdLife. Foto: Egon Østergaard.

Læs internationale fuglenyheder på www.birdlife.org

Tekst og foto: Jan Skriver

På jagt med kongeørnene i Vildmosen

Den dyrerige Lille Vildmose byder på gæstfrie terræner for kongeørne. Her er der året rundt gode chancer for at få spektakulære nærkontakter, enten ørnene jager eller spejder efter bytte. I sensommeren er Vildmosen i reglen ekstra gavmild med audienser.

De to erfarne kongeørne jagede sammen som rette mager at være. Til sidst gav jagten pote, eller skulle vi sige andefødder. For byttet var en svømmeand, som ørnene havde overrasket og på svirrende vinger forhindret i at flygte. Ørnene forsvandt af syne en stund, da de åd af deres bytte, mens de selv blev opslugt af meterhøje lysesiv. Da rovfuglene endelig lettede, dinglede levningerne fra kløerne af hunnen, for nu skulle ungen i reden i Høstemark Skov have and. Kongeørnen fløj lige forbi uden at ænse trafikken på Hegnsvej, der løber gennem den nordlige del af Lille Vildmose som en hovedfærdselsåre i ørnens land. Og så var audiensen forbi for dén dag. Men nye stjernestunder er i sigte, for i sensommeren, når ørneparret præsenterer årets afkom, er de særligt flittige med jagten.

Tæt på i bilen

Det er på denne tid af året, at lærlingen høster sine første, famlende erfaringer

som jæger, om end den unge ørn tit følger sine forældre tæt efter at være fløjet fra reden. Som urutineret kødæder er det klogt at befinde sig i nabolaget af de erfarne jægere.

Men det sker, at den unge kongeørn tager afstikkere i terrænet for måske at debutere med en hare. Også unge harer er urutinerede og naive, så her står det 1-1. Da er det, at man i Lille Vildmose kan være heldig at opleve en ung kongeørn helt tæt på, når den måbende ser sit måske første motoriserede menneske. I bil har man i reglen særligt gode chancer for at komme ind på klos hold af Vildmosens kongeørne, der efterhånden har et par årtiers erfaringer med det fredelige, observerende og fotograferende moderne menneske. De gamle kongeørne ved efterhånden, at vi er gode nok, så de kvitterer med tillidsfuldhed.

Ørne som vanedyr

Tiden i dag er en anden end dengang deres artsfæller blev jaget med alle midler, så de måtte flygte fra lavlandet og kun kunne

være i fred i afsides egne og bjergrige områder. Men de store rovfugle har for længst taget deres gamle land tilbage, og ørnene er kommet til ære og værdighed i vores kultur. De er symboler på det vilde og oprindelige.

I ugelange perioder har Lille Vildmosens kongeørne deres rutiner og dagsrytme. Da er de vanedyr i en grad, så man synes at vide, præcis hvor i mosen man har dem hvornår. Men en del af året er de uberegnelige og holder lav profil. De kan jage på alle tider af dagen, og det kan være svært at uddrage et mønster i jægerens døgnrytme. Er der slået hø, spejder rovfuglene en tid over sommerens blottede arealer, der kan servere lidt af hvert. Har rådyrene sat lam, patruljerer ørnene over terrænet. Et rålam er et let og fra luften meget synligt bytte for en kongeørn. Måger og råger er gode, særligt de unge, så de er sommerføde. Mosegrise er måske for kongeørne, hvad kartofler og pasta er for de fleste danskere. Små gnavere synes at være soklen i ørnens kostpyramide.

Kongeørnen på vej med en and til ungen.

Styrtdyk mod byttet i mosen.

Men kostforagtere, dét er ørnene bestemt ikke. Hvis en ellers lynhurtig lækat stikker knurhårene frem, risikerer den at ende i ørneklør. Selv småfugle som lærker er på menuen. Ingen kan vide sig sikker. Og engang så jeg en af kongeørnene slå en mosehornugle.

En heldig hare

Harer er dog blandt ørnenes absolutte livretter. En vinterdag med sne blev jeg part i en jagt. Der skete det, at ørneparret samarbejdede om at jage en hare, der skrækslagen spurtede af sted i det flade snelandskab. Flere gange undslap haren med nød og næppe, men så nåede den vejen, hvor jeg holdt i min bil. Da haren fik øje på mig, tog pokker ved den. Den satte kursen direkte mod mig og bilen, og det blev dens redning. Nok er kongeørnene ekstraordinært tillidsfulde i Lille Vildmose, men de flyver dog ikke ligefrem hen og slår klørerne i en hare, der sidder i skjul ved en bildør, mens chaufføren er vidne til dramaet.

Jan Skriver er journalist og naturfotograf

Så tæt kan man komme på kongeørnene i bil.

FUGLEÅRET 2012 ER PÅ VEJ

Dette års udgave af Fugleåret udkommer for 7. gang til december. Kernemedlemmer, der ønsker et eksemplar af Fugleåret 2012, skal forudbestille bogen på www.dof.dk inden den 1. november 2013.

Fugleåret giver et samlet overblik over almindelige, fåtallige og sjældne yngle- og trækfugles forekomst i Danmark i 2012.

Fugleåret er på ca. 250 sider og rigt illustreret med årets aktuelle billeder fra en række af landets dygtigste naturfotografer, samt masser af tabeller og kort.

Dansk Ornitologisk Forening

**NU I NATURENS
SKØNNE FARVER.**

VI HAR GIVET VORES
BEDSTE TERMOFLASKE FARVE.

A PART OF PEOPLE'S
ADVENTURES SINCE 1892

Fenix Outdoor oplyser nærmeste forhandler, Tlf. 86202075
Forbehold for trykfejl og udsolgte varer.

“HELE VEJEN TIL TOPPEN - OVER HELE VERDEN.”

OUTDOOR FOOTWEAR
SINCE 1921

Søren Gudmann
Bjergbestiger, civilingeniør og forfatter

KATEGORI TREK | ALASKA WIDE GTX®

Robust og gennemtænkt nubuck-støvle med Gore-Tex®. Velegnet til lang vandring med oppakning. Fokus på komfort med masser af gode detaljer, som Vibram® Fuora sål, gummi-forstærkning og med ekstra plads til forfoden.

Fenix Outdoor Danmark oplyser nærmeste forhandler på tlf. 8620 2075

www.hanwag.de

Gemmeleg med natravne

Tekst og foto: Jan Skriver

Lige midt i billedet ruger en natravn. Svært at se, men ganske vist – som det indsatte foto med teleobjektiv viser.

Natravnen er en flyvende midnatsslusker, og de færreste mennesker har i dagens lys set denne sirligt designede og magiske fugl tæt på, hvorimod rigtig mange har overset den. For natravnen er et studium i kunsten at camouflere sig.

Jeg sad og småblundede, som morgenmænd nu engang gør for at kunne holde kadencen op af dagen, og tænkte på alt andet end natravne, da telefonen ringede.

"Så er der natravn i plantagen", lød det fra Villy, og straks var jeg vågen og med.

"Jeg skal fluks være der, så snart vejret vil. Lad os holde linjen varm", svarede jeg.

Dagen efter var tæppet af skyer trukket til side, og der var udsigt til en klar aften og nat. Så jeg satte kursen mod klitplantagen, hvor naturvejleder Villy Købsted Hansen havde opsnuset en

fastligger af en natravn, der lå på æg eller små unger.

For flere end fem år siden aftalte Villy og jeg, at han skulle give mig et ring, hvis en natravn i hans distrikt en dag var til at få i tale og navnlig syne. Dengang var jeg helt på det rene med, at sådan en aftale hvilede

på yderst usikker grund. Ikke på grund af Villy, der er en ordholdende mand, men på grund af natravnen, som man aldrig ved, hvor man har.

Svær at komme tæt på

Denne spøjse fugl er en af den danske naturs sande mestre udi kunsten at camouflere sig. Selv om man leder målrettet i de skove, hvor den lever, er det langt fra sikkert, at man nogensinde finder fuglen, der i de lyse timer flader ud og falder i med sine omgivelser i en grad, så man tror, at det er løgn.

Og den stoler på sin evne til at blive ét med sit terræn af en troldeskov. Talrige gange har jeg været af sted i sommernatten for at lytte til natravnsens snurrende sang og se den jage natsværmere som en siksak-kende silhuet mod aftenrøden. Men jeg havde aldrig sådan for alvor oplevet fuglen tæt på og nærstuderet dens dragt.

FAKTA:

Tidligere var natravnen formentlig stærkt knyttet til de store, åbne jyske heder. I takt med at hederne er blevet opdyrket og lynghederne er groet til, er natravnen i langt højere grad blevet nåletræsplantagernes og klitplantagernes fugl.

Danmarks bestand af natravne har været stabil det seneste kvarte århundrede, og den ligger i nabolaget af 500-600 par.

Fuglenes yngleområde er i det danske skovlandskab blevet forskudt mod nord og vest. Klitplantagerne i Nordvestjylland og syd for Skagen er sammen med området fra Ho Bugt til Ringkøbing Fjord de væsentligste terræner for natravne i Danmark.

I det midtjyske findes en talstærk bestand i plantagerne syd for Silkeborg, Ikast og Herning. På øerne kan kun Tisvilde Hegn i Nordsjælland mønstre en lokal bestand, som matcher de jyske terræner.

Natravnsens trivsel er i dag afhængig af skovdriften.

Skovbilledet skal helst veksle mellem rydninger, skovbryn og flader med hede, der støder op til nåletræsplantager. En rydning mister ofte sin værdi efter 13-15 år, fordi de nyplantede træer da er vokset op i en højde, hvor landskabet bliver for lukket.

Natravnen som de fleste oplever den - på insektjagt i det sidste aftenlys.

Nu var chancen der som fortsættelse af en klassisk forhistorie; en skovarbejder havde under dagens dont skræmt natravnen op

fra reden, hvorpå dens private sted på et splitsekund var afsløret. Via Villy gik beskeden til mig, og sådan gik det til, at vi

mødtes med natravne på hjernen et par timer før skumringen.

Med øjne på klem

"Nu er vi mindre end 20 meter fra fuglen", sagde Villy, da vi kom frem til en åben gryde i klitplantagen, hvor bunden bestod af rensdyrlav, mosser og aflagte nåle fra fyrretræer. Jeg satte øjnene på stilke og stirrede, så jeg kunne se en myre i øjnene. Men jeg så kun mosser og laver og kviste på kryds og tværs.

"Lad os liste lidt tættere på; nu er der 10 meter til natravnen", sagde Villy med dæmpet stemme. Det hjalp ikke.

Først på fem meters afstand af skovbundens camouflagemester fik jeg øje på natravnens konturer. Den kiggede på os gennem smalle, søvnige sprækker.

"Når natravnen åbner sine øjne på klem, er vi på nippet til at være for tæt på. Da er den på vagt", sagde Villy. Der sad vi så, knap fem meter fra natravnen, der snart lukkede sine øjne og blundede, for der var ingen grund til at stå tidligt op i aften, bare forbi et par sære væsener kom forbi. I natravnens bevidsthed var vi næppe andet end tobenede kronhjørte i klitplantagen. Vi forlod natravnen en halv time, før solen gik ned og overlod scenen til natten.

To unger på vingerne

Oppe fra toppen af klitten var der udsyn til natravnenes jagtmarker, og i skumringen så vi dem sikke og sakke i luften lige over bjergfyrrerne. En natravn flyver næsten som en guldsmed. Den kan jage, den kan svirre, den kan styrtdykke og den kan stige alt efter, hvor føden af flyvende insekter befinder sig i himmelhavet.

Parret fik to unger på vingerne. Selv om sommeren var klam og kølig, fandt natravnene tilstrækkeligt med føde. Sikkert fordi de kendte deres territorium og vidste, hvor der på blæsende og regnfulde dage var læ og insekter i natten. Nu da sensommeren har indfundet sig, er de hemmelighedsfulde natravne allerede rejseklare, og snart er de på vej mod deres vinterkvarterer i Afrika, det mørke Afrika forstås.

Jan Skriver er journalist og naturfotograf

Natravnen med sine to unger.

En skov for natravne.

Vildtstriber diskuteres på tværs af grænserne

Af Iben Hove Sørensen

Inspirationsturen til Holland gav mange anledninger til at drøfte mulighederne for at kombinere naturhensyn med moderne landbrug. Her ses Peder Gjelstrup, Jørn Andersen og Pieter Dinkla. Foto: Iben Hove Sørensen.

Det er de færreste, der har afholdt et betydningsfuldt møde i en grøftekant. Alligevel så ingen af deltagerne ud til at undre sig, da hollandske sommergrøftekanter lagde scene til flere møder mellem lokale og danske hedehøgeværter. Ledsaget af kaffe, kage og en umiskendelig entusiasme gik snakken livligt – på mindst fire sprog.

DOF's projekt med etablering af vildtstriber i de danske hedehøges kerneområde tog i juni 2013 en afstikker til Holland. Seks landmænd og to DOF-ansatte drog på en inspirationstur, der satte fokus på vigtig-

heden af samarbejde på tværs af landegrænser, professioner og sprogbarrierer. I Holland arbejder gruppen Werkgroep Grauwe Kiekendief professionelt med mange aspekter af forskning og praktisk arbejde med at øge den lokale bestand

af hedehøge. Mange af DOF's aktiviteter med den elegante kærhøg er inspireret af hollændernes arbejde, og vi arbejder tæt sammen med gruppen om blandt andet satellit- og gps-mærkning af de danske hedehøge.

Her ses et eksempel på de hollandske vildtstriber. Disse vildtstriber er placeret langs en kanal ved Geuko ten Haves marker. Foto: Iben Hove Sørensen.

Succes med vildtstriber

I Danmark yngler hedehegen kun i den sydvestlige del af Jylland, hvor DOF har arbejdet med arten siden midten af 90'erne. Bestanden er nogenlunde stabil og består af omkring 20 par, men det er bekymrende, at de mange tiltag for at beskytte hedehegen ikke har haft en mere mærkbar, positiv effekt på ynglebestanden. Med vildtstribeprojektet undersøger vi nu bestanden af byttedyr i området, og hvorvidt vi kan øge den tilgængelige mængde føde for hedehegen gennem etablering af vildtstriber. Vildtstriberne etableres ved at så en frøblandning, som er gavnlig for såvel insekter som fugle og pattedyr, på mindre arealer. I både Holland og Tyskland har man haft meget stor succes med etablering af vildtstriber. Antallet af ynglende hedehege er steget i de områder, hvor vildtstriberne er placeret, og

gps-loggere har vist, at hedehegene ynder at fouragere over og omkring vildtstriberne.

Fem hektar i 2013

I Danmark placeres vildtstriber typisk langs hegn eller markskel, men vi har også etableret vildtstriber, som opdeler et større opdyrket areal. I 2013 har vi cirka fem hektar vildtstriber. Vi håber, at hedehegenes tilgængelige mængde byttedyr vil øges som en direkte effekt af etableringen af vildtstriber, og vi overvåger både musebestanden og fuglene i området to gange årligt. Det er indlysende, at projektet med etablering af vildtstriber i meget høj grad er afhængigt af lodsejernes velvilje og lyst til at deltage. Derfor er de tænkt ind i projektet hele vejen igennem, og turen til Holland var en vigtig brik i det samlede projekt. Det sociale samvær med de hollandske forskere og landmænd banede vejen for en god dialog og flere gode diskussioner

angående dyrkningsforhold, -regler og naturens samspil med landbruget. I det flade landbrugsland omkring Groningen besøgte vi flere landmænd, som alle frivilligt stillede op til en snak og en rundvisning. Hos Geuko og Aagtje ten Have, som har 140 hektar land med cirka 14 hektar afsat til vildtstriber, blev vi budt indenfor til kaffe, kage og en snak om hedehege og meget andet. Pieter Dinkla og hans søn mødte os i vejkanthen ved hans marker, hvor de begge fortalte entusiastisk om arbejdet med at forene et effektivt landbrug med naturbevarelse.

Hollændere på genbesøg

Turens program inkluderede også et besøg på et grønfodertørreri. På fabrikken B.V. Oldambt, hvor de lokale landmænd afleverer deres lucerne og græs til tørring og produktion af foderpiller og hø, mødte vi adskillige af fabrikkens medarbejdere og fik en rundvisning på hele fabrikken.

Turen til Holland havde fokus på vildtstriberne, men naturligvis blev de lokale hedehege også studeret. Foto: Iben Hove Sørensen.

Hedehøg hun, foto: Helge Sørensen.

Her ses Almut Schlaich, som er Ph.d.-studerende hos Werkgroep Grauwe Kiekendief/ Universitetet i Groningen og Peder Gjelstrup, som ofte har ynglende hedehøg på sine marker i Ballum. Foto: Iben Hove Sørensen.

Spørgelysten og interessen var stor blandt de danske landmænd – og vi prøvesmagte endda de velduftende foderpiller til kalve, da vi fik at vide, at de havde et meget højt sukkerindhold. Det viste sig dog hurtigt, at såvel beskrivelsen som duften var betydeligt bedre end smagen.

Siden besøget i Holland har Werkgroep Grauwe Kiekendief gengældt besøget. Almut Schlaich og Ben Koks tilbragte tre dage i Ballum, hvor de fangede tre hedehøge og satte gps-loggere på fuglene. En af fuglene fik navnet Peder - opkaldt efter Peder Gjelstrup, som var med på inspirationsturen.

Projektet med etablering af vildtstriber i hedehøgens kerneområde er treårigt og finansieres af Naturstyrelsen.

Iben Hove Sørensen er biolog i DOF og projektleder på vildtstribeprojektet.

KORT NYT

Ynglenyt

Det går op og ned for de danske ynglefugle. Arter som skestork, vandrefalk og havørn slår nye rekorder, mens vadefuglene i marsken rasler ned. Skestorken satte i år ny dansk rekord med 154 par på 7 lokaliteter i Jylland, den største koloni på Høje Sande ved Skjernåens udløb med 67 par. Havørnen er nået op på 48-50 par herhjemme, så DOF's forudsigtelse, om at Danmark kan huse omkring 100 par havørne, er nu halvt opfyldt. Tre af de nye par er kommet til i Jylland, og det er især nordpå i Jylland, i Nordsjælland og på Fyn, at der kan forventes flere ørnepar i de kommende år. Vandrefalken fortsætter også fremgangen med 14-15 par, heraf det første dokumenterede par i Jylland i 70 år, nemlig på Skærbækværket nær Kolding. Til gengæld viser optællinger i marsken, at vadefugle-bestandene er i krise. I løbet af 16 år er bestandene af vibe og strandskade halveret, mens hver fjerde røddeb er forsvundet. Årsagen er driften af engene, hvor der er alvorlig mangel på græssende husdyr. 2013 blev heller ikke året med det ventede gennembrud for perleuglen i Danmark. Der er kun konstateret fire sikre ynglepar mod syv par i 2012.

Vælg dit Atlas-kvadrat

Det er nu muligt at vælge sine egne kvadrater til de kommende års store Atlas III-tælling. Danmark er delt op i 2163 kvadrater af 5x5 kilometer. De skal alle sammen tælles op i løbet af fire år fra 2014, og der bliver brug for omkring 1000 aktive feltornitologer. Tidligere var det planen, at man kunne vælge kvadrater fra 1. oktober, men det er nu blevet fremskyndet. Det kan gøres på www.dofbasen.dk under fanebladet "Atlas". Du kan læse mere på www.dof.dk i menuen projekter>Atlas III

Filsøs første forår

Tekst og illustrationer:
Marco Brodde

Det er et rigt samfund, der har råd til at lade god landbrugsjord oversvømme. Sådan har den noget ironiske kommentar til tider lydt i forbindelse med større danske naturgenopretningsprojekter, hvor afvandede søer er blevet genskabt. Den omfattende tørlægning af det danske landskab lægger efterhånden så langt tilbage, at vi ikke længere husker eller aner, hvordan der ville se ud på landet, hvis vi bare kortvarigt slukkede pumperne. At vi de seneste 20 år har genskabt nogle af vores vådområder har en meget positiv effekt på natur og fugleliv. Ikke desto mindre er det samlet set kun en brøkdels af de afvandede søer, moser og våde enge, vi i vores rige samfund har genskabt. I agerlandet er op mod 98 % af de oprindelige vådområder således forsvundet op gennem 1800- og 1900-tallet. På den baggrund kan man med

god ret sige, at det er et fattigt samfund, der ikke har råd til at give noget af jorden tilbage til naturen. Aktuelt er de offentlige midler til naturgenopretning imidlertid små, hvorfor det er glædeligt, at private fonde som Aage V. Jensen Naturfond har mulighed for at sætte store positive aftryk på den danske natur. Som ved eksempelvis den store Filsø i Vestjylland, som fondene overtog fra A/S Fiil Sø i 2011.

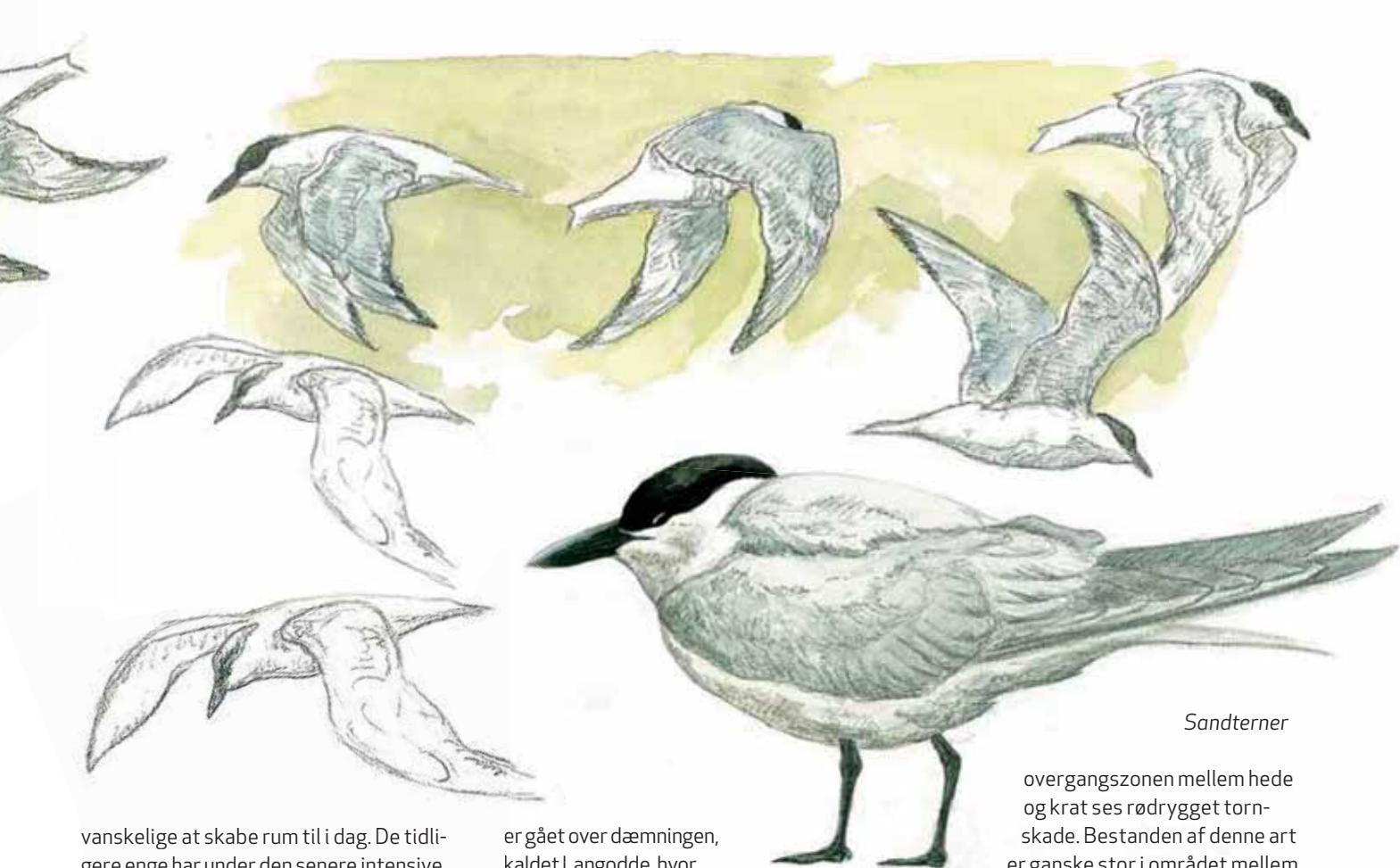
Den store vestjyske sø

Med købet af den store ejendom kunne pumperne i sommeren 2012 slukkes og vandet igen ledes tilbage. Og det gik stærkt. Uge for uge kunne man måbende iagttage, hvordan vandet bredte sig over den tørlagte søbund. Fuglene rykkede ind med det samme. Svømmeænder i store antal, der tog for sig af den del af høsten, der aldrig kom i hus og arktiske vadefugle, der

pludselig fandt en rasteplads her mellem de vestjyske fjorde og Vadehavet længere mod syd. Fra i år har vi så en enestående chance for at opleve, hvordan en stor sø udvikler sig fra år til år. For selvom naturen nu igen har fået plads ved Filsø, kan den oprindelige sø ikke genskabes. Ej heller det endeløse hedelandskab eller de store engpartier omkring søen er de samme som før afvandingen. Urfuglen kommer ikke igen, selvom den tilbageværende hede plejes efter bedste evne. De store klitplantager, fragmentering og tilgroningen blev – også her ude mod vest – urfuglens skæbne. Da fuglemaleren Johannes Larsen i begyndelsen af 1900-tallet tegnede sangsvaner og urfugle ved Filsø, havde man allerede afvandet dele af søen og anvendte de frodigste dele af søbunden til græsning og høslet. Disse enge tiltrak kobbersnepper, brushøns og andre vadefugle, der bliver

Sandterneland. Heden mellem Filsø og Henne Mølleå's udløb er sandternernes vigtigste fourageringsområde. Udsigten fra den høje klit Tejnejbjerg er formidabel, og herfra har man gode muligheder for at opleve ternerne på jagt efter insekter og krybdyr.

Sandterner

vanskelige at skabe rum til i dag. De tidligere enge har under den senere intensive landbrugsdrift sat sig og ligger nu under vand. Om sortterner, der også yngede ved søen i Johannes Larsens tid, vil rykke ind, er også tvivlsomt. Men man skal aldrig sige aldrig. Naturgenopretning i denne størrelsesorden sikrer, at livsbetingelserne for en lang række arter igen er til stede. Naturens egen dynamik får nu igen lov til at råde med et spændende og levende landskab til følge. Og overraskelserne er ikke udeblevet.

Sandterner i år 1

Ingen havde turdet håbe på, at søen allerede det første år ville kunne huse den i Vesteuropa så sjældne sandterne. Arten er noget af en kuriøsitet, både pga. dens yderst sjældne tilstedeværelse som ynglefugl i Danmark, men i ligeså høj grad pga. dens tilknytning til lysåbne landskaber som heder og enge, hvor den finder f.eks. firben. Udover et højt krav til hedens naturtilstand må sandterner også kunne finde en egnet yngleplads i sikkerhed for ræv, mink og andre firbenede rovdyr. Og her yder de kunstige øer i Filsø den rette beskyttelse. Øerne gør det i nogen grad ud for de enge, der tidligere husede mange ynglefugle ved søen. Hættemåger, tern og især klyderne har allerede det første år taget øerne til sig. Man har i sommerens løb ikke kunnet overheøre klydernes nervøse jamren, når man

er gået over dæmningen, kaldet Langodde, hvor ungerne svømmede rundt i det lave vand langs grusvejen. Glæden over, at fuglearter, som ellers er trængte, har godkendt den genskabte sø, breder sig. Er man samtidig heldig at få et glimt af den stedlige havørn, er det en god dag. Også den er nemlig nytilkommen. Allerede i efteråret, inden søen var fyldt op, holdt adskillige ørne til på egnen. Og da et ungt par i senvinteren etablerede sig i den store klitplantage med nem adgang til føden i søen, var det måske nok ikke uventet, men dog forbløffende, at det skete allerede nu. Vestjylland er jo som bekendt ikke just tæt besat af ynglende havørne.

Plan om Naturpark

Efterhånden som vegetationen breder sig i og langs søen, vil fuglelivet naturligvis forandre sig over tid. Som det ofte ses ved nye søer, er lappedykkerne på plads som nogle af de første. Alle vores lappedykkere er således set på Filsø, også en nordisk lappedykker, der i forsommeren gjorde de sorthalsede af slagsen selskab. Selvom en hel del af det tætte pilekrat omkring Filsø er ryddet af vejen til glæde for de lyskrævende insekter, planter og fugle, er her stadig store uigennemtrængelige krat, hvor fyrreremse og trane finder plads, og hvor krondyrene i øvrigt søger skjul. I

overgangszonen mellem hede og krat ses rødrygget tornskade. Bestanden af denne art er ganske stor i området mellem Blåvand og Nymindegab. Præcis det område, som Varde Kommune nu ansøger Friluftsrådet om at få certificeret som såkaldt Naturpark. Som en slags lokale mini-nationalparker skal naturparkerne skabe bedre natur og gode formidlings- og oplevelsesmuligheder. På den måde kan Filsøs jorder komme til at indgå i en større landskabelig sammenhæng, hvor Aage V. Jensen Naturfond, kommunen, Naturstyrelsen og Forsvaret, der ejer store arealer, samarbejder om at sikre naturværdierne i et af de mest vidtstrakte klit- og hedelandskaber i landet. For selve Filsøs vedkommende arbejder en ihærdig gruppe af ornitologer under DOF Sydvestjylland med at dokumentere fuglelivets udvikling for fonden. Allerede inden vandet blev ledt tilbage i søen, begyndte gruppen at tælle fugle efter en systematisk metode. Vi kan i DOF være stolte over, at medlemmer på den måde engagerer sig i naturovervågning og medvirker aktivt til at påvise resultaterne af f.eks. naturgenopretningsprojekter og dermed leverer velunderbyggede argumenter for, at et rigt samfund bør have råd til at genskabe nogle af de 98 % forsvundne vådområder i Danmark.

Marco Brodde er næstformand i DOF og ansat som naturvejleder ved NaturKulturVarde.

50 ÅR

63 ÅR

38 ÅR

Bent Jakobsen (tv.) er 63 år, startede som observatør i Blåvand i 1974 og har ledet fuglestationen siden 1981. Blåvand Fuglestation (i midten) er netop fyldt 50 år. Martin Søgaard Nielsen (th.) er 38 år og har været aktiv i Blåvand siden 2001. Foto: Helge Røjle Christensen.

En fuglestation fylder rundt

Blåvand fejrer 50 års jubilæum med over 7 mio. sortænder i databasen.

Den 10. august 1963 skrev Thomas Thelle den første dagsrapport nogensinde på Blåvand Fuglestation - med nydelig håndskrift: "Der observeredes om morgenen kl. 04.40 til 07.40 fra en observationspost i havstokken på Hukket", indledes rapporten.

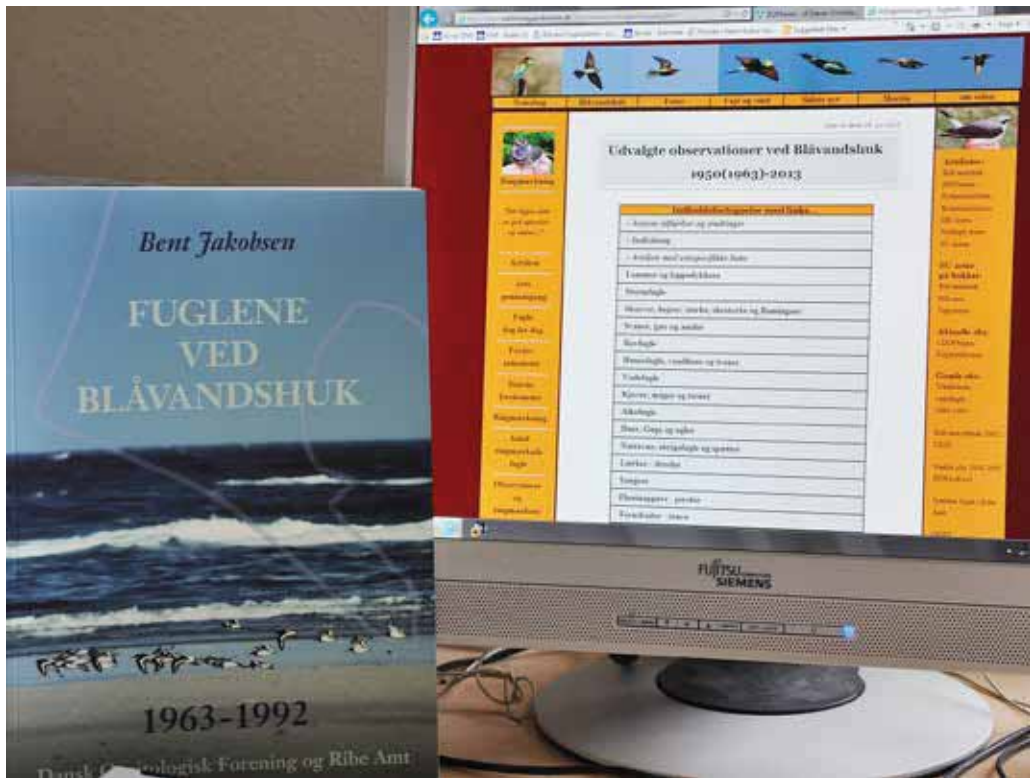
Blandt de iagttagne trækfugle noteredes "selming 7". En sommerdag næsten 50 år senere sidder Martin Søgaard Nielsen ved en computer på fuglestationen og tjekker tal i Dofbasen. Op mod 27 millioner fugle er rapporteret fra Blåvand siden den augustmorgen

i 1963. Nu er selmingen fra dengang registreret under navnet sandløber - sammen med 10.930 andre observationer af arten. Det gør sandløberen til nr. 5 på listen over de arter, som årtiers observatører oftest har skrevet i notesbøgerne i Blåvand. Topscorer er sortand, fulgt af sule, strand-

skade og ederfugl. (se tabellen side 21). "Der er gjort et kæmpe arbejde med at indtaste alle observationerne i Dansk Ornitologisk Forenings dofbase, så de kan bearbejdes videre på computeren. Den ny teknik er naturligvis en kæmpe fordel, hvis man vil trække ny viden ud af så store mængder data", siger Martin Søgaard Nielsen. Han har på eget initiativ lavet en hjemmeside, hvor man med på computerskærmen kan fordybe sig i 50 års observationer i Blåvand.

Tidsånden giver problemer

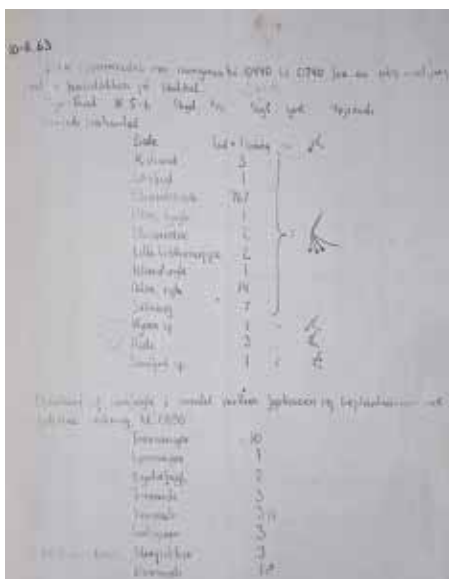
Men også for 20 år siden blev der gjort status over fugletrækket ved Blåvand. Fuglestationens mangeårige leder Bent Jakobsen har skrevet bogen: "Fuglene ved Blåvandshuk 1963-1992". Den var dengang, at den slags rapporter stadig kom på papir. "Det er unægtelig blevet lettere at bearbejde materialet i vore dage", siger Bent Jakobsen. "Men på andre måder er det blevet sværere at drive en fuglestation. Arbejdet som observatør er meget rutinepræget med mange timers daglige observationer. Pengene er små, og vejret er ofte dårligt. Det kræver en stort engagement i fuglene at være observatør, og i vore dage har unge mennesker mange andre muligheder. Desuden er presset for at komme hurtigt gennem studierne til arbejdsmarkedet helt anderledes end i fuglestationens første år tier", siger Bent Jakobsen. Derfor er det blevet en udfordring for alle fuglestationer at skaffe unge observatører.

Til venstre de første 30 års observationer i Blåvand i Bent Jakobsens bearbejdning på papir. Til højre alle 50 års observationer, som de kan læses på Martin Søgaard Nielsens hjemmeside. Foto: Helge Røjle Christensen.

Og den såkaldte tidsånd gør det ikke lettere: "Fællesskabet betød meget for os tidligere. Vi spiste ofte sammen og havde fælles madkasse. I dag kommer de besø-

gende på fuglestationen ofte med deres egen mad og spiser hver for sig. Nutidens individualisme gør det ikke lettere at drive fuglestation, konstaterer Bent Jakobsen.

Den første dagsrapport fra Blåvand Fuglestation, 10. august 1963, skrevet af Thomas Thelle.

Observatører på Blåvand strand 1971. Foto: Knud Pedersen.

Den bedste fra Blåvand:

Bent Jakobsen: Min bedste oplevelse fra Blåvand sker faktisk hvert år, når de voksne vadefugle starter deres efterårstræk, stadigvæk i deres smukkeste yngledragter. Men skal jeg pege på en enkelt begivenhed, så må det være den hvidskæggede sanger, som jeg ringmærkede en forårsdag i 1986. Det var en han i flotteste dragt, og den var rigtig sjælden herhjemme dengang.

Martin Søgaard Nielsen: Det er mange, men jeg vil nævne den dag, en biæder slog sig ned i nabohaven til feltstationen. Vi listede rundt om huset og så den på en pæl på kort afstand i fantastisk lys. Det var noget særligt at se den så godt her i Blåvand.

Den værste fra Blåvand:

Martin Søgaard Nielsen: Det må være dengang, hvor en Spottesanger blev ringmærket om aftenen, 2 timer efter jeg var kørt hjem til familien på Fyn. Den blev fundet igen to dage efter, men der havde min søn fødselsdag!

Bent Jakobsen: Det er ubetinget de år sidst i 1990'erne, hvor vi tre år i træk blev ramt af oliekatastrofer i farvandet ud for Blåvand. Jeg gik rundt og lokaliserede de døde og døende fugle, som så blev skudt af jægere. Det kostede omkring 30.000 sorttænder livet.

◀ Hvidskægget sanger han, ringmærket i stationshaven i 1986. Foto: Bent Jakobsen.

Potentiale for formidling

I nogle af vores nabolande har fuglestationer haft succes med at skabe et større fællesskab omkring stationen. Både ved at lave sociale aktiviteter og uddelegere konkrete opgaver.

"Jeg besøgte engang fuglestationen i Ottenby på Øland i Sverige. Der kom de besøgende og spurgte, hvordan de kunne hjælpe, og så fik de en opgave. Her i Danmark er der en tendens til, at gæster opfatter fuglestationerne som et serviceorgan", siger Bent Jakobsen.

Men trods de aktuelle besværligheder, så er der også store muligheder for fremtidens fuglestation i Blåvand. Ikke mindst indenfor formidling, understreger Martin Søgaard og Bent Jakobsen. Sidstnævnte har i mange år arbejdet som naturvejleder i området.

"Der kommer virkelig mange turister til Blåvand. Det kan være irriterende, men det udgør også et stort potentiale for formidling. Jeg tror på, at man i de kommende år skal satse meget mere på at lave guidede fugleture i Blåvand", siger Martin Søgaard Nielsen.

Drømme om fremtiden

Fuglestationen undersøger i øjeblikket mulighederne for at etablere et nærmere samarbejde med Varde Kommune om en forstærket formidlingsindsats. I den forbindelse er ringmærkningen et stærkt kort, for fangsten og mærkningen af de små fugle skaber stor opmærksomhed hos et bredt publikum. Drømmen er at lave en trækfugleudstilling ved Blåvand Fyr og måske investere i en stor Helgolandsruse, hvor de besøgende kan være med til at indfange fugle til ringmærkning.

"Hvis observatøerne guider fugleture mod betaling, så kan det i høj grad styrke hele fuglestationens fremtidige arbejde. Det er klart, at det kræver noget oplæring af observatøerne. Alle er ikke lige gode til formidling. Men potentialet er stort, og

◀ Biæderen i nabohaven. Foto: Martin Søgaard Nielsen.

De første år havde fuglestationen til huse i en bygning lidt nordvest for den nuværende fuglestation. Bygningen blev revet ned for at skaffe plads til vejen op til P-pladsen ved Blåvand Fyr. Foto fra 1968: Kjeld Hansen.

de gode formidlere kan på sigt være med at skaffe økonomi til hele fuglestationens drift", siger Martin Søgaard Nielsen. Der er nok af udfordringer for en fuglestation i sin bedste alder. Men på jubilæumsdagen her den 10. august 2013 var der fest - for alle stationens gamle observatører. Og mon ikke de kunne nyde synet af en selming i strandkanten på Hukket.

Top 20 artsliste - antal observationer Blåvand Fuglestation 1963-2012

observationer			Individer	
1	Sortand	20.254	1	7.052.726
2	Sule	18.940	30	120.473
3	Strandskade	16.565	7	864.557
4	Ederfugl	12.165	8	617.752
5	Sandløber	10.931	14	407.449
6	Almindelig Kjøve	10.787	70	26.552
7	Almindelig Ryle	10.683	15	292.114
8	Hættemåge	10.224	12	452.757
9	Rødstrubet Lom/Sortstrubet Lom	8.965	19	260.573
10	Stær	7.950	3	2.009.307
11	Engpiber	7.937	4	1.096.321
12	Rødstrubet Lom	7.750	43	50.488
13	Islandsk Ryle	7.702	17	271.750
14	Sølvmåge	7.433	2	3.716.788
15	Splitterne	7.416	9	589.426
16	Ride	7.389	6	988.212
17	Stormmåge	7.187	13	439.669
18	Toppet Skallesluger	6.818	56	38.129
19	Stor Præstekrave	6.721	54	39.957
20	Svartbag	6.719	26	134.336

Kilde: DOFbasen

Blåvand Fuglestation

udarbejdet af Martin Søgaard Nielsen

Tabellen viser de 20 arter med flest observationer i Blåvand Fuglestations historie. Til højre antallet af individer og arternes placering på den liste. Udarbejdet af Martin Søgaard Nielsen.

GODT NYT FRA SKAGEN:

Fuglestation i det grå fyr

Ligesom i Blåvand har fuglestationen i Skagen grund til at holde fest. Her er årsagen dog ikke et jubilæum, men derimod en gammel drøm som er ved at gå i opfyldelse:

"Realdania har købt det grå fyr lige syd for Grenen. Det betyder, at der kan indrettes en fuglestation på første sal i ejendommen. Det er mindst 40 år siden, at fuglefolk i Skagen fik den idé, og nu kan den endelig realiseres", siger Kurt Rasmussen, som både er formand for Skagen Fuglestation og Dansk Ornitologisk Forenings Fuglestationsudvalg.

DOF har arbejdet tæt sammen med Naturstyrelsen i Nordjylland og den lokale turistforening i Skagen om en plan for udnyttelsen af bygningerne ved fyret. Realdania vil efter istandsættelse leje bygningerne ud til Naturstyrelsen, som så igen lejer ud til DOF. Der er to lejligheder på hver 90 kvadratmeter på første salen, hvor fuglestationen skal indrettes. I stuen skal der være formidling og kontor for Naturstyrelsen.

"Der kan virkelig skabes helt ideelle rammer for både observatører og formidling om trækfuglene. Så nu gælder det om at tænke stort i Skagen", siger Kurt Rasmussen.

Fuglestationernes fremtid

Skagen og Blåvand er to af Dansk Ornitologisk Forenings A-fuglestationer. Den tredje er Gedser Fuglestation. A-stationerne drives af foreningen centralt, mens flere mindre såkaldte B-fuglestationer drives af DOF's lokalafdelinger.

"Vi har i disse år et generelt problem på fuglestationerne med at skaffe bemanning. I Gedser har det blandt andet været løst ved at hyre udenlandske ringmærkere. Men det er noget, vi er nødt til at finde en løsning på i de kommende år. Her kan nye opgaver og indtægter fra formidling bestemt være en mulighed", siger Kurt Rasmussen.

Formanden opfordrer i øvrigt de aktive feltornitologer til at byde ind med løsninger omkring fuglestationernes fremtid, som diskuteres i øjeblikket:

"Den nuværende struktur med A- og B-stationer er bestemt i spil. Det kan sagtens være, at vi kan finde bedre og måske helt nye løsninger for fremtiden, så der er store muligheder for at få indflydelse på processen, siger Kurt Rasmussen.

hrc

Nyt i Fugle & Natur - Fugle i børnehøjde

Af Marie Staun

Stor præstekrave. Foto: John Larsen.

På midtersiderne i dette nummer af Fugle & Natur har vi lavet 4 sider med opgaver og aktiviteter til børn og barnlige sjæle. Tilsvarende sider vil dukke op i de kommende tre numre. En undersøgelse har vist, at børn i dag er mindre end halvt så meget ude i naturen, som deres bedste forældre var, da de var børn. Det vil vi gerne være med til at lave om på. Derfor har vi samlet en håndfuld aktiviteter og opgaver beregnet for børn i alderen 5-12 år.

Børnesiderne har forskellige temaer. Det første tema handler om fjer og indeholder både opgaver, som børnene selv kan lave, og aktiviteter som børn og voksne kan lave sammen. Hvert blad indeholder også en flot fugleplakat, som man kan hive ud og hænge op, hvis man har lyst til det. Den første plakat er et fotografi af den smukke biæder. De skønne tegninger, der kan farvelægges, er lavet af Christian Wodstrup Christiansen, som også har bidraget med ideer til udvikling af temaside. Christian sidder i Ungeudvalget og er tidligere medlem af DOF-ungdom.

Vi håber, I vil tage vel i mod de nye sider og dele dem med børnene omkring jer.

Marie Staun er kommunikationsmedarbejder i DOF

Rookie

Fjer

KNOPSVANE

Fugle er de eneste, der har fjer...

Det er fjerene, der gør at fuglene kan flyve. Fjerene hjælper også fuglen med at holde varmen og med at holde kroppen tør. Fjer er lavet af et stof, der hedder keratin. Det er det samme, som dit hår og dine negle er lavet af.

Fuglene har flere forskellige fjer: halefjer, svingfjer, kropsfjer, dun, trådfjer og nogle fugle har også pudderfjer.

Vidste du at?

Landsvalen har ca 1.500 fjer på kroppen

Fugl med frynser!

UGLENS FJER ER BLØDE OG HAR EN FIN FRYNSET KANT, SOM GØR AT DEN ER NÆSTEN LYDLØS, NÅR DEN JAGER. HVIS DU HAR EN UGLEFJER KAN DU SE FRYNSERNE.

Find fjer

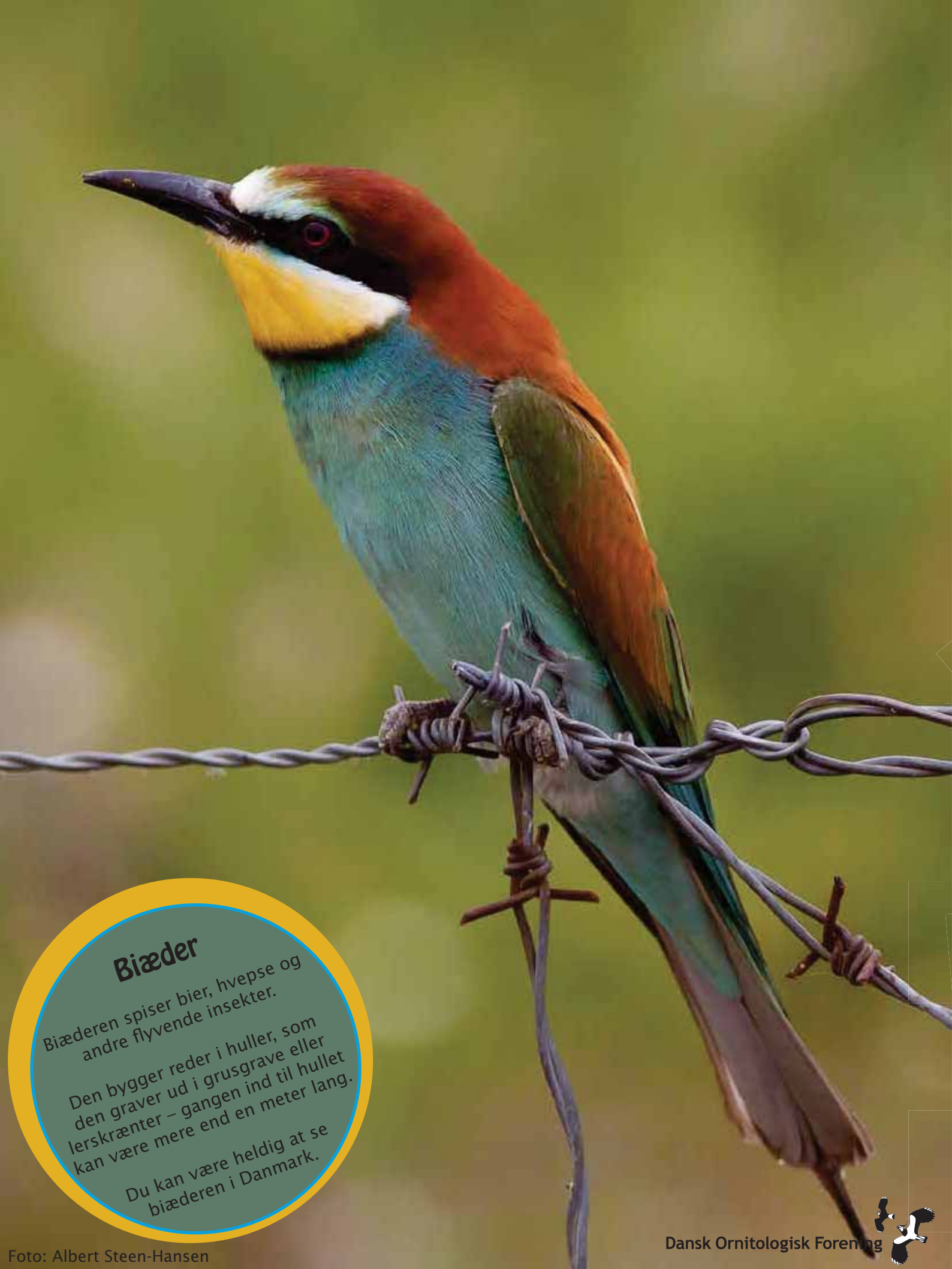
Mindst en gang om året taber fuglen de slidte fjer – den fælder, så der kan vokse nye frem. De fleste fugle fælder i efteråret. Det er derfor et godt tidspunkt at finde fjer til din fjersamling på.

Du kan finde fjer flere steder i naturen: ved foderbrættet i haven, i skoven ved indgangen til en rævegrav, eller på stranden, hvor strandfuglenes fjer flyder i land.

Sørg for ikke at forstyrre fuglene, hvis de er i nærheden.

Foto: Albert Steen-Hansen

Bjæder

Bjæderen spiser bier, hvepse og andre flyvende insekter.

Den bygger reder i huller, som den graver ud i grusgrave eller lerskrænter – gangen ind til hullet kan være mere end en meter lang.

Du kan være heldig at se bjæderen i Danmark.

Lav din egen fjersamling

Inden du går i gang, skal du rense fjerene for snavs. Du kan bruge et stykke vådt vat til at tørre snavset af fjerene. For at slå bakterier ihjel, kan du lægge fjerene i en plasticpose i fryseren i et døgn. Husk at vaske hænder, efter at du har rørt ved fjerene.

Ved at sammenligne din fjer med fjerene i en fjerbog, kan du finde ud af, hvilken fugl fjereren kommer fra, og hvor den har siddet på fuglen. Sæt fjereren fast med tape på et stykke stift karton.

På kartonet skriver du oplysninger om fjereren. Hvis du har flere fjer fra samme fugl, kan du sætte dem alle på det samme ark. Du kan se billeder af de forskellige fjer i bøger om fuglefjer. F.eks. bogen "Fuglefjer" af Einhard Bezzel.

Når du opbevarer din fjersamling i et ringbind, kan den holde sig fin meget længe.

MUSVÅGE

Vidste du af?

Tamhønen har ca. 9.000 fjer i alt på kroppen

Gættefuglen

JEG HAR FJER MEN KAN IKKE FLYVE.
JEG GÅR MED MIT ÆG PÅ FØDDERNE.
DER ER HUNDEKOLDT DÉR HVOR JEG BOR

Kender du andre fugle, der har fjer, men som ikke kan flyve?
(Se svaret på bagsiden)

RINGDUE

Lav en fjerbold

Du skal bruge

- en korkprop
- 8-10 fjer, som klippes til så de har samme højde

Fjerene sættes fast i en cirkel i bunden af korkproppen. Du kan lave hullerne med en syl. Nu er du klar til at spille med din hjemmelavede fjerbold. Find selv på spil sammen med dine venner.

KNOPSVANE

Indianerpandebånd

Du skal bruge:

- et stykke karton eller bølgepap, der er ca. 5 cm bredt
- forskellige slags fjer og dun, gerne nogle du selv har fundet på din fugletur
- klipsemaskine og/eller lim
- flotte bånd

1. Mål en strimmel karton af, som er så langt, at det kan nå rundt om dit hoved og med plads til, at du kan klipse enderne sammen.
2. Klips enderne sammen med en klipsemaskine, så du har en ring.
3. Så kan du begynde at klipse/lime fjer og dun på. Du kan også pynte den med bånd i forskellige farver.

Du kan klipse flere flotte fjer på, efterhånden som du finder dem på dine fugleture. Så dit indianerpandebånd bliver større og flottere med tiden.

Du kan have dit indianerpandebånd på, næste gang du skal ud og kigge efter fugle. Fugle bliver let skræmt og flyver væk, hvis man larmer for meget, så man skal være lige så stille som en indianer, der lister sig frem.

Fuglene bruger velcro

Det er fjerens opbygning, der gør, at fugle kan flyve. Fjeren er hæftet sammen med små kroge, lige som den velcro du finder på dine sko og støvler. Hvis fjere er pjuskede, kan fuglen ikke flyve, fordi der slipper luft igennem. Fuglene holder deres fjer i orden ved at pudse dem med deres næb.

Prøv at lave uorden i en fjer ved at gnide fjeren mellem fingrene. Kig på fjeren med en lup - det er sjovt!

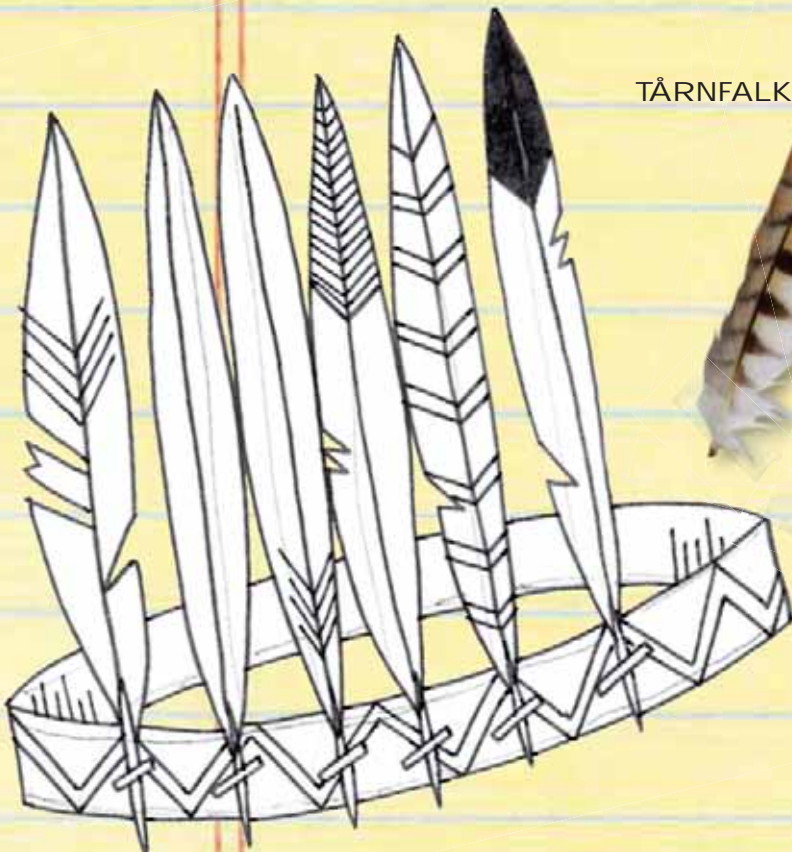
Vidste du af?
Gråspurven har ca. 1.500 fjer i alt på kroppen

Kloge Rookies svar

Kejserpingvinen.
Andre fugle, der ikke kan flyve: Andre pingvinarter, struds, kiwi

Vidste du af?
Svanen har ca. 25.000 fjer i alt på kroppen

TÅRNFALK

FASAN

Fuglepigerne trækker i waders

"Efter en vellykket dag i felten kan vi være helt høje over de naturoplevelser, vi deler med hinanden", fortæller Rikke Rørbech fra fuglepigerne i Østjylland. Her er hendes reportage fra en tur til Vorsø i Horsens Fjord.

S krig fra strandskader og stor-spover blander sig med vores stemmer på p-pladsen i Brigsted denne morgen. Stemningen er spændt blandt de 15 kvinder, der er plads til på denne tur.

"Jeg smutter i min brors vaders, de er godt nok str. 43, og jeg kan ikke have mine indlæg i støvlerne, men det går nok", siger Lisbeth, samtidig med at hun trækker de lidt uhandy vaders op over bagdelen. Let ser det ikke ud til at være.

Lotte er kommet tidligt og er næsten færdig med at hænge de mange par vaders op på den røde bom, der er opsat foran shelter-området ved frugtplantagen. De mange par udgør et classesæt, som Lotte har lånt, og de sikrer, at fuglepigerne

kan komme tørskoet over til Vorsø. For mange af kvinderne er det en grænseoverskridende tur, de har meldt sig til. Den lille kilometers gåtur, vi skal ud på, går langs varderne i Horsens fjord. Det har holdt flere af kvinderne vågne i nat. Men humøret er højt, og dem, der er usikre på benene, får en hjælpende hånd. "Skal jeg bære skopet", spørger Pia, mens Hanne tilbyder at bære min taske. Astrid smider mine vandrestøvler over skulderen. Der er megen omsorg for hinanden hos fuglepigerne. Nu har jeg frie hænder til at fotografere vores vandgang. Den nødvendige dokumentation til vores hjemmeside.

Derfor kun for kvinder

Mange mænd synes, at fuglepigerne er noget pjat, og flere bliver sure på os, fordi de ikke må komme med. Vi har oplevet et par gange, at der møder mænd op, og insisterer de, får de lov til at gå med på turen. Men ligesom gråmejsere og gråspurve er specielt for seniorer, er fuglepigerne kun for kvinder. Vi har en særlig stemning på vore fugleture. Vi hjælpes ad. De kvinder, der står for turene, har selvfølgelig en basal viden om fuglene, men eksperter i ornitologi er vi ikke. Derfor er der heller ingen, der forventer et ekspertsvar, og ofte er det en af deltagerne, der kan genkende en fuglestemme.

Alle dumme spørgsmål er velkomne, og det betyder, at nye fuglepiger har mod på at deltage. Efterhånden er vi blevet til en stor gruppe kvinder her i Østjylland, og tit møder kvinder fra Fredericia, Grindsted eller Vejle op. Vores hjemmeside kom op at køre i starten af 2011, og rigtig mange besøger siden. Ægtepar læser om vore ture og ud fra vore referater og anvisninger, tager de så sammen af sted på den samme tur.

Lokale guider turene

Kvinderne i planlægningsgruppen skiftes til tjansen som guide, men går turen til f.eks. Filsø, er det en lokal guide, Pia Morsing fra DOF-VJ, der stolt viser rundt i

Vel ankommet til Vorsø

Fakta: Fuglepigerne

Det var Sanne Busk, der i sin tid opfandt Fuglepigerne, og der blev etableret lokale fuglepige grupper rundt om i landet. Efter at Sanne har trukket sig ud af arbejdet, er der kun få fungerende fuglepige grupper tilbage. Fuglepigerne Østjylland er en af dem.

Vi er fire i planlægningsgruppen, som mødes to gange om året og lægger planen for det kommende halve år. Vi er på tur engang om måneden, undtagen i juli.

Godt 40 kvinder er tilmeldt vore mail-liste. Vi driver en hjemmeside www.fuglepiger.wordpress.com. Her lægger vi info om kommende ture og referater af afviklede ture. Der har været 12.500 klik på hjemmesiden indtil nu. Vi har en gruppe på Facebook, hvor medlemmerne laver små quizzer, giver tip om gode fuglelokaliteter og i det hele taget deler deres begejstring for fuglene med hinanden.

området. På turen ved Hald sø er det Jette fra DOF-NJ, der bærer førertrøjen. Det er en kæmpe styrke, når lokale fuglepiger guider turene, for de kender forholdene på stedet. Altid har de forberedt sig grundigt, så de har styr på hvilke fugle, der er aktuelle i deres område netop nu. Vi har intet budget, men en enkelt gang fået bevilget penge fra DOF-ØJ til betaling af en biolog tilknyttet Molslaboratoriet. Vi arrangerer samkørsel i privatbiler og deles om benzinudgiften. Vi tager altid udgangspunkt i, hvor vi selv har lyst til at tage hen. I de kolde måneder er det de nære lokaliteter, turen går til, ellers kører vi gerne til Vejlerne eller Vadehavet for at se fuglene. Normalt er der ingen brugerbetaling, medmindre vi har følgeskab af en naturvejleder, som på turen til Vorsø.

Alle sanser udfordres

Vores vært, Jens Gregersen, tager imod os på stranden. Han er fugletæller hos DOF og opsynsmand/naturvejleder for Silkeborg Statsskovdistrikt. Desuden en fantastisk fugletegner og bogillustrator. Han har boet på øen i 36 år, og så har han i de sidste to

år haft den store glæde, at et havørnepar har slået sig ned på øen. I år er det lykkedes parret at opfostre en unge, der vokser sig stor og forhåbentlig bliver flyvefærdig. Det er primært havørnene, vi er kommet for at se, men det har længe været en drøm at besøge øen med dens særlige status.

"Puha, sikke det stinker, jeg troede ikke det var så slemt", griner Hanne, mens hun tørrer øjnene.

En ubeskrivelig lugt af guano rammer os, mens skrig og rallen lyder oppe i trækrønerne over vore hoveder. Vi står under de

store asketræer, der huser skarvkolonien. Flere rynker på næsen. Jens fortæller om mulige årsager til reduktion i skarvkolonien. Fuglene er flyttet tættere på beboelsen, for der tør havørnene ikke komme. Forunderlig oplevelse at være så tæt på skarverne, og lige der under rederne sættes flere sanser i spil.

Måske findes svaret her, hvorfor mange står tidligt op en søndag morgen for at komme på fugletur. Koncentrationen ved artsbestemmelse skubber hverdagens problemer væk for en stund, så en naturoplevelse kan sættes i stedet.

Manden på Vorsø, Jens Gregersen, er også eneste mand på turen.

Tæt på skarverne, men billedet lugter heldigvis ikke.

DOF Nordjylland

Møder i Aalborg

Golfhuset . Borgmester Jørgensensvej 11

Møder i Frederikshavn

Knivholt Hovedgård . Hjørringvej, Naturlokalet
Kontakt: Carsten Sørensen (tlf. 23 65 64 39)

Møder i Hjørring

Kulturhuset . Dronningsgade
Kontakt: Peter Kristensen (tlf. 98 99 50 40)

Se desuden hjemmesiden www.dofnord.dk

MØDER

Uganda ons. 18/9 kl. 19.30. Aalborg. Anders Østerby har været i Uganda. Vi skal se billeder fra dette fugle- og dyrerige land ved ækvator. Kaffe, the og kage kan købes.

Andes og Amazonas tors. 31/10 kl. 19.30. Aalborg. Foredrag ved Hans Christophersen m.fl. På rejse til Ecuador, et af verdens mest fuglerige lande. En gruppe nordjyske ornitologer var i februar 2013 på tur til dette fantastiske land. Vi besøger begge sider af Andesbjergene og tager på tur ned af Napo-River, en af Amazonflodens største bifloder. Kaffe, the og kage kan købes.

TURE

Mariager Fjord søn. 8/9 kl. 7. Vi mødes ved havnen ved Als Odde og kigger på de mange fugle i området. Herfra kører vi i private biler langs Mariager Fjord mod Hadsund, og gør holdt ved gode udsigtspunkter. Vi kan se en række forskellige ande- og vadefugle,

og måske kigger havørnen fra Lille Vildmose forbi. Turen varer 3-4 timer. Turleder: Anders Horsten (tlf. 51 94 21 09).

Lille Vildmose søn. 15/9 kl. 8-12. P-pladsen ved det nye rovfugletårn langs Ny Høstemarksvej. Herfra kører vi ud i området. Turen er primært henvendt til nye medlemmer, men alle er velkomne. Det er et godt tidspunkt for ande- og vadefugle, og hvis vejret er godt, er der chance for at områdets ørne er på vingerne. Turledere: Thorkild Lund og Henrik Møller Thomsen.

Halkær Sø søn. 20/10 kl. 9. Halkær Mølle Naturcenter. Turen går til den genoprettede Halkær Sø. Vi kører turen rundt om søen og gør holdt ved en række gode udsigtspunkter. Vi kan se forskellige andefugle og rovfugle, og måske er de første vintergæster ankommet i form af lille skallesluger og stor tornskade. Turen varer 2-3 timer. Turleder: Anders Horsten (tlf. 51 94 21 09).

Gråmejserne

Disse ture afholdes på hverdage og henvender sig især til seniorer. Alle er dog velkomne. De fleste ture varer 4-5 timer. Hvis du vil vide mere om turene eller foreslå nye ture, kan du kontakte: Poul Erik Sperling (tlf. 20 28 44 05), Tscherning Clausen (tlf. 98 31 73 54) og Svend Erik Mikkelsen (tlf. 61 60 73 61).

Mailliste for Gråmejsere For ture med kort varsel, udsendes der en mail 1-2 dage før. Det kan være i forbindelse med sjældne gæster eller en endnu ikke fastlagt tur. Hvis du vil kontaktes via maillisten kan du skrive en mail til: pes@vildtfarmnord.dk mærket "Gråmejselisten".

Vejlerne man. 19/8 kl. 9 på Kvicklys p-plads, Bouet, eller kl. 10 på p-pladsen ved infocenter midt på Bygholm Dæmningen. Vi tager afhængig af vejret rundt til forskellige steder i Vejlerne, fx Bygholm Dæmningen, Kærup og Arup Vejle. Der er mange gæs, ænder og vadefugle, men også mulighed for havørn, vandrefalk, trane og skestork. Turen varer 6-7 timer. Turledere: Poul Erik Sperling og Svend Erik Mikkelsen.

Jerup Strandenge ons. 4/9 kl. 10. P-pladsen for enden af vejen. Vi går rundt i området og har mulighed for at se forskellige vadefugle og terner. Husk støvler. Turledere: Torben Fisker-Rasmussen (tlf. 98 42 82 40) og Poul Erik Sperling.

ILLUSTRERET
MED OVER 1000
FARVEBILLEDER,
UDBREDELSKORT
OG QR-KODER MED
FUGLESTEMMER

Få styr på FUGLENE

Læs om samtlige nordiske ynglefugle og trækfugle

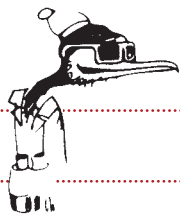
»Fremragende. En bog jeg glæder mig til at bruge som felthåndbog i mange, mange år.«

MICHAEL STOLTZE, DANSKNATUR'S BLOG

»En milepæl i den ornitologiske litteratur.«

ULF KLEMMETSBY, DOF

DOF Østjylland

Kontakt:

Kim Skelmose . Skovsbjergvej 18, Gl. Rye . 8680 Ry
Tlf. 27 73 40 70 . gestalt@ofir.dk

Følg med i listen over ture og møder på www.dofoj.dk. Der tilføjes løbende nye arrangementer, ligesom der kan være ændringer til nedenstående.

Lokalbladet "Sørvnen"

E-mail: soravnen@dofoj.dk

Bladet udsendes til alle kernemedlemmer en gang årligt.

MØDER

Livet som aktiv fuglekigger tirs. 29/10 kl. 19.30. Auditoriet, Naturhistorisk Museum, Bygning 1210, Wilhelm Meyers Alle 210. Foredrag med Klaus Malling Olsen. Klaus har dyrket feltornitologien siden sidst i 1960'erne og har bearbejdet Fugle i felten og skrevet skrevet flere fuglebøger. Vi kan høre om det at sætte sig mål som at udrede bestemmelse af kærhøge, men også om oplevelser på både hjemlige og fjerne lokaliteter. Du kan læse mere om pris og tilmelding på dofoj.dk. Arrangeres i samarbejde med Naturhistorisk Museum.

Kirkeuglen tirs. 5/11 kl. 19.30. Randers Naturcenter, Gudenåvej 20, Randers. Artscaretaker for kirkeugle Benny Kristensen fortæller om og viser billeder af kirkeuglen i Danmark. Hvad er status og hvad kan vi gøre for at hjælpe? Mødeleder: Benny Kristensen (tlf. 40 35 45 16).

TURE

Farvel til hvepsevågerne søn. 25/8 kl. 10-12. Molslaboratoriet, Strandkærvej 6, Ebeltoft. Hvis vejret er godt, kan vi fra Molslaboratoriets nye udkigspost se både fiskeørn, rørhøg og hvepsevåge passere forbi på vejen sydover. I tilfælde af dårligt vejr går vi en tur i området og lusker efter rastende sangfugle, tornskader og andet godt. Molslaboratoriet sørger for kaffe. Arrangeres i samarbejde med Naturhistorisk Museum. Turleder: Morten D. D. Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Fiskeørne ved Randers Fjord tirs. 27/8 kl. 18-20. Fugletårnet ved Øster Tørslev Kær. Drej til højre mod fjorden af Kærvejen i Øster Tørslev. Udover fiskeørnene, der opholder sig ved Randers Fjord på denne tid, vil der være mulighed for at se rørhøg og mange svaller. Vi starter i fugletårnet og går derefter ud af diget. Arrangeres i samarbejde med Randers Naturcenter. Turleder: Lars Tom-Petersen (tlf. 28 90 88 34) og Benny Kristensen.

Bustur til Langeland lør. 31/8 til søn. 1/9. Overnatning på Danhostel i Rudkøbing. Læs mere på dofoj.dk

Mossø og de midtjyske søer kl. 9. Ry Station. Fælleskørsel til fuglerige steder ved søerne. Stederne varierer alt efter vejr og sæson.

Vi anbefaler samkørsel fra Ry for at begrænse antallet af biler, så tag også 20 kr. med til chaufføren.

Søn. 1/9. Turleder: Peter W. Just (tlf. 86 83 70 72).

Søn. 6/10 Turledere: Rita og Alan Hazell (tlf. 29 41 70 90).

Søn. 3/11. Turledere. Fire turledere (tlf. 23 48 02 04).

Øer lør. 7/9 kl. 7-11. P-pladsen for enden af Øreflak ved Hassensør. Vi forventer et spændende fugletræk ved Øer på sydspidsen af Ebeltoft-halvøen. Vi satser på lærkefalk, hvepsevåge, kjojer, trækkende ænder og småfugle, måske en hortulan. Hvis trækket tynder ud, kører vi op til Skelhøj. Arrangeres i samarbejde med Naturhistorisk Museum. Turleder: Morten D. D. Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Djursland lør. 14/9 kl. 9.30-14. Fugletårnet i Kolind. Turens præcise destination aftales blandt de fremmødte. Der vil ikke være guide, så alle kan medvirke til artsbestemmelse osv. Turens længde afhænger af området. Det er gratis at deltage, men ved samkørsel aftales betaling for kørsel deltagerne i mellem. Tjek dofoj.dk for nærmere oplysninger. Tilmelding til Ole Laursen (tlf. 20 64 33 75) senest søndag 8/9.

Trækfugle i Vorup Enge tirs. 8/10 kl. 10-13. Randers Naturcenter, Gudenåvej 20. Hvert efterår samles tusindvis af svømmeænder i Vorup Enge. Især krikand er talrig med op til 3000 fugle, men der er også spidsænder, pibeænder og skeænder. De mange ænder tiltrækker rovfugle, bl.a. vandrefalk. Vi besøger et par af fugletårnene i Vorup Enge. Turens længde er 5 km. Vandtæt fodtøj anbefales. Arrangeres i samarbejde med Randers Naturcenter. Turleder: Benny Kristensen (tlf. 40 35 45 16) og Lars Tom-Petersen.

Fyraftensfugle ved Egå Eng søn. 9/10 kl. 15-18. P-pladsen ved Viengevej. Oktober har et stort gennemtræk af fugle. Det myldrer med droslere i krattene, og på engene er der masser af viber og hjejler, mens ænder ses på vandfladen. Måske får vi set en vandrefalk, der spreder panik blandt fuglene. Arrangeres i samarbejde med Naturhistorisk Museum. Turleder: Morten D. D. Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Bustur til Vejlerne og Bulbjerg lør. 12/10. Udførligt program og tilmelding på dofoj.dk. Turledere: Inger F. Jensen, Jens Bonde og Kurt Strebel.

Tidlig fyraftenstur til Egå Eng sø fre. 8/11 kl. 13.30-16.30. P-pladsen ved Viengevej. Det bliver hurtigt mørkt på denne tid, og de fleste trækfugle er fløjet sydpå. Alligevel er der stadig masser af liv ved engsøen. Der er svømmeænder, hjejler, og måske er sangsvanerne ankommet fra nord. Vi går hele vejen rundt om søen. Arrangeres i samarbejde med Naturhistorisk Museum. Turleder: Morten D. D. Hansen (tlf. 61 55 51 47).

Den hvide vipstjert forekommer i hele landet, både som ynglefugl og trækfugl. Vipstjerten er kendt for sin ivrige fouragering, hvor den bevæger sig hurtigt rundt og konstant vipper med halen.
Foto: Ulrik Bruun

DOF Sydøstjylland

Kontakt: Hans Pinstrup . Dalagervej 95 . 8700 Horsens
Tlf. 75 64 2773
www.dof-sydostjylland.dk
E-mail til lokalafdelingen sendes via hjemmesiden

MØDER

Atlas-projektet. Der vil i løbet af efteråret blive afholdt et orienterende møde om det nye Atlas-projekt. Dato og sted er endnu ikke fastlagt, men vil blive annonceret på dof-sydostjylland.dk, så snart den foreligger. Det forventes at blive i slutningen af oktober eller i begyndelsen af november.

TURE

Nørrestrand søn. 18/8 kl. 8-11. Åbent hus i fugletårnet i forbindelse med Tårnenes Dag. Turlleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 2773).

Rosenvold P-pladsen øst for lystbådehavnen. Hvis vejret er godt forventes et pænt fugletræk med mulighed for mange forskellige fugle. Turlleder: Hans Pinstrup (tlf. 75 64 2773).

Lør. 31/8 kl. 6.15, **Lør. 28/9** kl. 6.45 **Lør. 5/10** kl. 7

Vorsø søn. 1/9 kl. 9.30. Stranden i Brigsted. Jens Gregersen vil fortælle om øens naturhistorie og fugleliv. Vi kan opleve vadefugle som storspove, strandskade, hjejle og islandsk ryle. Med lidt held også fiskeørn. Forhåbentlig har de lokale havørne flyvefærdige unger at vise frem. Vi går 700 m til øen, så husk fornuftig påklædning og evt. vaders. Max 20 deltagere. Pris: 75 kr. Tilmelding er nødvendig til Ronni Røjgaard (tlf. 2714 91 99/ronni.roejgaard@gmail.com).

Blåvand og Filsø lør. 21/9. Kl. 6.30-17. P-pladsen på hjørnet af Borgvold og Sjællandsgade i Vejle, hvis der ønskes samkørsel. Ingen p-afgift om lørdagen. Kl. 8 er der ankomst ved Blåvand Fuglestation, hvor turlleder Jørgen Pagh tager imod deltagerne. Henrik Böhmer vil demonstrere ringmærkning, og vi kan se fugletræk fra fyret. Kl. 12 indtages den medbragte mad og herefter er der afgang til Filsø. Kl. 13 er der ankomst ved Filsø, hvor vi ser rastende gæs og andefugle. Der er også havørn i området. Turlledere: Jørgen Pagh (tlf. 75 81 41 57) og Henrik Böhmer (tlf. 22 66 22 34).

Vadehavet og Marsken lør. 9/11 kl. 9. P-pladsen ved Region Syddanmark, Damhaven i Vejle. Vi kører til lokaliteter i området omkring Ribemarsken alt efter hvor der er flest fugle. Vi håber på mange gæs, ænder og vadefugle. Måske er der bjerglærker på engene, og er vi heldige, ser vi forskellige rovfugle, fx vandrefalk. Turen forventes at vare til sidst på eftermiddagen og foregår i privatbiler. Kontakt turllederne ved manglende/ekstra plads. Tilmelding til en af turllederne senest fredag 8/11. Turlledere: Allan Bech (tlf. 30 66 39 15) og Conny Brokholm (tlf. 75 86 05 14/22 49 85 04).

DOF Vestjylland

Kontakt: Formand Lars Holm Hansen
Sandbækvej 26 . 6971 Spjald . Tlf. 97384424
mail: formand@dofvestjylland.dk

Ture: Henrik Rähr . Østparken 35, Ejning . 7830 Vinderup
Tlf. 41360415 . mail: turre@dofvestjylland.dk

Seniorture: Peder J. Pedersen . Mejdalvej 14 . 7500 Holstebro
Tlf. 97468481 / 23678875 . mail: seniorture@dofvestjylland.dk

Se nyheder og flere ture på www.dofvestjylland.dk

TURE

Åben Ådal - Fuglekig i Skjern Enge søn. 22/9 og søn. 13/10 kl. 13-16. Fugletårnet ved Hestholm Sø. Fra fugleskjulet på Lønborgvej kan vi se trækkende vadefugle og ænder. Sandsynligvis ser vi både gamle og unge havørne og vandrefalk. Teleskoperne er stillet op, og vi fortæller om de fugle, vi ser. Arrangeres i samarbejde med Naturstyrelsen. Turledere: Børge Vistisen (tlf. 30 82 17 19), Tage Madsen, Marianne Linnemann og Niels Dahlin Lisborg.

Sommerfest på Vester Palsgaard Skovmuseum søn. 18/8

kl. 10-17. Vester Palsgaard Skovmuseum, Palsgaardvej 9, Hampen. Vi fortæller om fuglene i den gamle have, og på værkstedet er der mulighed for at bygge din egen fuglekasse. På museet kan du se den nye udstilling om Dalgas og særudstillingen med museets udvalgte genstande fra gemmerne. Der er boder med håndværk, husflid, udstillinger og salgsvare. Der tilberedes lammekød på grillen, og der er salg af is, kaffe og drikkevarer. Arrangeres i samarbejde med Museum Midtjylland. Turlleder: John Toft Kristensen (tlf. 30 22 04 18).

Skeanden har som navnet antyder et umiskendeligt stort skeformet næb. Hannen har en meget karakteristisk fjerdragt om sommeren, hvorimod hunnens fjerdragt ligesom mange andre andearter er mere diskret. Foto: John Larsen

Gråspurvvene

Specielt for
SENIORER

Heldagstur til Lille Vildmose man. 26/8. Kl. 8 ved Sevel kirke eller kl. 10.30 ved fugletårnet i Høstemark. Turen varer til kl. 17. Vi besøger rovfugletårnet på Ny Høstemarkvej, for at se kongeørnene ved Høstemark Skov. Herefter kører vi til fugletårnet ved Tofte sø, hvor der yngler havørn og mange skarver. Vi håber her at se havørnene samt andre ørne og kærhøge. Turen foregår i privatbiler med samkørsel fra Sevel kirke. Turleder: Leif Novrup (tlf. 97 44 83 01/23 31 56 01).

Nissum Fjord Rundt tirs. 17/9 kl. 9-14. P-pladsen ved Museet i Thorsminde. Efter at have set på fuglene i havnen kører vi nordpå ad tangen til Krogshedetårnet og ser undervejs på fuglelivet. Vade fugle, gæs, ænder og måske vandrefalk. Videre forbi Indfjorden og de små havne på østsiden af Nissum Fjord for at slutte af ved Felsted Kog. Turleder: Leif Novrup (tlf. 97 44 83 01/23 31 56 01).

Havet og Vest Stadil Fjord tors. 24/10 kl. 8-13. P-pladsen ved Bækbygård Strand 10 km nord for Søndervig. Vi kigger først lidt ved havet, hvor der er mulighed for søkonge. Ellers går turen rundt i Vest Stadil Fjord-området. Gæs, ænder, rovfugle, måske bjerglærker og lapværlinger. Turleder: Jens Ballegaard (tlf. 22 82 11 75).

Veserne, Harboøre Tange mm. tors. 14/11 kl. 9-14. Ved Engbjerg Kirke. Engbjergvej 14, Lemvig. Vi starter i Veserne, hvor der på denne tid er en del gulnæbbede svaner og andefugle. Længere oppe ad tangen møder vi sikkert en del gæs, hjejler og lidt vadere. Turleder: Peder J. Pedersen (tlf. 97 46 84 81/23 67 88 75).

Nordvestjylland

LOKAL

DOF Nordvestjylland

Kontakt:

Søren M. Krag, Hesselbjergvej 29, 7900 Nykøbing Mors
Tlf. 97 75 16 56 / 40 29 29 83, E-mail: jsmk@thisted.dk

Redaktør af Hjejlen

Thorkil Brandt, Tindbæk Byvej 30, 8830 Tjele
Tlf. 87 50 80 40, E-mail: thorkilbrandt@gmail.com

Se mere på hjemmesiden: www.dof-nordvestjylland.dk/

TURE

Skestorke og møgænder i Vejlerne søn. 25/8 kl. 7. Vejlernes besøgscenter på Bygholmdæmningen. Vi nyder sensommerboomet af skestørke, sæere ænder i eclipsedragt, og hvad der ellers falder ned fra himlen. Husk madpakke og drikke, da man aldrig ved, hvor dagen ender. Turleder: Søren Michelsen Krag (tlf. 40 29 29 83).

Filsø lør. 28/9 kl. 9-13. P-pladsen øst for Henne Kirkeby, Strandvejen 465, Henne. P-pladsen ligger højt, så vi har et godt udsyn til søen, og vi kan være heldige at se havørn eller andre rovfugle i luften. Herfra kører vi til Langodde på østsiden af Filsø, hvorfra vi

THY - Fjordvej 15

Bo i et af de smukkeste landskaber i Thy mellem hav og fjord. Er du til friluftsliv - så er her en perle af en ejendom i et af Danmarks mest stor-slåede naturområder nær Vejlernes fugleliv. Sag: 87799

Kontant/udb: 3.450.000/175.000
Brutto/Netto: 17.542/16.000
Alternativ finansiering:
Delvist afdragsfrit 10.279/9.920

Bolig m²	244	Grund	143.379
Stue/vær	1/4	Opført	1965/86

FJERRITSLEV - Gøttrupvej 113

Flot ejendom mellem Vesterhavet og Limfjorden som helårs- eller sommerhus. En sand perle for naturelskere med egne søer og skov med mulighed for jagt og fiskeri.....indflytningsklar!! Sag: 87880

Kontant/udb: 2.195.000/110.000
Brutto/Netto: 11.972/10.111
Alternativ finansiering:
Delvist afdragsfrit 8.997/7.429

Bolig m²	124	Grund	37.364
Stue/vær	1/2	Opført	1880/94

Nybolig
Hanstholm

Bytorvet 38 · 7730 Hanstholm
7730@nybolig.dk · www.nybolig.dk · Tlf. 9796 1300

Nybolig
...sammen med Nybredit

går turen over dæmningen til den gamle avlsgård på den vestlige side. Her er der mange forskellige fugle. Tidligere naturvejleder Bent Jakobsen vil fortælle os om den genopretningen af Filsø. Efter turen anbefales en køretur i området, hvor man også kan være heldig at opleve flokke af kronstyr. Turleder: Kaj og Gitte Jensen (tlf. 23 28 19 42) og Susanne Primdahl (tlf. 21 70 62 03).

Agerø søn. 6/10 kl. 8-14. P-pladsen ved Agerøvej 32. Målet med turen er at nå ud til Holmene og Stenklipperne. Her kan man komme tæt på højarktiske vadefugle og evt. bjerglærker. Af og til ses vandrefalk. Målet nås kun, hvis der er lavvande, og det er en anstrengende tur. Husk derfor gummistøvler, reservesokker og evt. en vandrestav. Er det umuligt at nå derud, besøger vi i stedet Fugleværnsfondens observatonskjul, Østagerøs strandenge og måske Sydagerø. I så fald afslutning ca. kl. 12. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

Tur for nye fuglekiggere langs Nørreå søn. 10/11 kl. 9.30. Søndermølle, Vinkelvej 40, Viborg. Turen henvender sig især til begyndere, men alle er velkomne. Vi ser først på fuglene omkring Søndermølle, hvor vandstæren forhåbentlig er på plads. Er vi heldige, ser vi også isfugl, halemejsse og bjergvipstjert. Herefter går vi tur i Ødalen til Bruunhåb, mens vi taler om alle de fugle, vi møder på vores vej. Turledererne fortæller gerne hvordan man kommer godt i gang med at se på fugle. Turleder: Stinne Aastrup (tlf. 23 30 2777).

Gråmejserne

Hverdags-
TURE

Agger Tange ons. 14/8 kl. 8-12. P-pladsen ved færgelejet. I august kan Agger Tange være et mylder af vadefugle, især hvis der er lavvandet i lagunesøen. Desuden er der chance for suler og kjover langs kysten og måske også havørn, vandrefalk og dværgfalk. De sidste par år har der også været skestørke på tangen. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

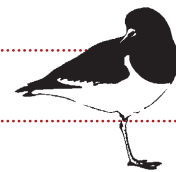
Vejlerne tors. 19/9 kl. 9-14. P-pladsen på Hovsørdæmningen. Vi kører rundt til de forskellige fugleskjul for at se, hvad de kan byde på. Der er masser af grågæs, ænder og vadefugle og næsten garanti for traner og skestørke. Af rovfugle er der store chancer for havørn, fiskeørn, vandrefalk, dværgfalk og rørhøg. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

Ringmærkning i Sønderhå Plantage ved Ove Sø tors. 10/10 kl. 9-12. Sønderhå Plantage. Umiddelbart øst for Sønderhå drejes fra Legindvej mod syd ad Gadegårdsvej, efter ca. 700m drejes til højre ad Sønderhå Hedevej og forsættes, indtil vejen slutter. En af vores mest erfarne ringmærkere Willy Mardal vil fortælle og vise, hvordan fuglene bliver ringmærket. Turleder: Erling Andersen (tlf. 97 93 64 27/30 23 64 27).

Tårnenes Dag søn. 18/8

Søndag den 18. august afholdes der igen Tårnenes Dag landet over. Der konkurreres på livet løs, om at være det fugletårn der ser flest arter. Der er planlagt arrangementer i Nordsjælland, Storstrøm, Sydvestjylland, Sydøstjylland og Sønderjylland. Se nærmere i turteksterne her på lokalsiderne eller på din lokalafdelings hjemmeside. Alle er velkomne til at være med og få en hyggelig dag med mange forskellige fuglearter.

DOF Sydvestjylland

Kontakt:

Kim Mogensen . Dalsvinget 44 . 7200 Grindsted . Tlf. 40 59 22 44
Email: kim.mogensen@mvb.net

Se også www.dofsydvest.dk

TURE

Tårnenes dag søn. 18/8 kl. 6-12. Sneum Sluse. Den årlige, landsdækkende konkurrence mellem fugletårne og udsigtspunkter, hvor det gælder om i løbet af 6 timer at se flest forskellige fuglearter. Kontakt: Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/soren-p@esenet.dk).

Medlemmernes Dag søn. 25/8 kl. 7-15. Myrthuegård. Program for dagen offentliggøres på dofsydvest.dk. Tilmelding senest 22/8 til Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44/kim.mogensen@mvb.net).

Vest Stadil Fjord og Skjern Enge lør. 14/9 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Efterårstrækket er i fuld gang, så vi forventer masser af gæs, ænder og vadefugle. Mon ikke vi også ser rovfugle. Tilmelding senest 12/9 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40 59 22 44/soren-p@esenet.dk). Turledere: Kim Mogensen og Søren Peder Nielsen.

Filsø lør. 12/10 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Eller kl. 8.45 på Klønbakken. Markerne på Petersholm og Langodde er i foråret sået til som fodermarker for gæs og kronstyr. Hvor mange gæs vil det tiltrække? Der er også svømmefugle, vadefugle og rovfugle. Tilmelding senest 10/10 til Søren Peder Nielsen (tlf. 40 87 58 82/soren-p@esenet.dk). Turledere: Sven Bødker og Søren Peder Nielsen.

Nordfyn lør. 26/10 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Vi besøger et par af Aage V. Jensens Fondes naturområder på Fyn: Ølundgård ved Odense Fjord og Gyldensten ved Kattgatokysten. Der bliver nok også tid til at besøge Nærå Strand. Tilmelding senest 24/10 til Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44/kim.mogensen@mvb.net). Turledere: Sven Bødker og Kim Mogensen.

Mandø lør. 23/11 kl. 8. P-pladsen ved Hovedbiblioteket, Nørregade 19, Esbjerg. Hjørnet af p-pladsen længst fra biblioteket. Eller den østlige ende af Låningsvejen kl. 8.45. Vi ser, hvad Vadehavssøen gemmer af svømme-, vade-, og rovfugle her på tærsklen til vintren. Hvis vi er heldige, finder vi også en sibirisk omvendttrækker. Tilmelding senest 21/11 til Kim Mogensen (tlf. 40 59 22 44/kim.mogensen@mvb.net). Turledere: Sven Bødker og Kim Mogensen.

DOF Sønderjylland

Kontakt:

Formand Gert Fahlberg, Sottrupskov 10. 6400 Sønderborg
Tlf: 74 46 83 21 E-mail: gert.fahlberg@bbsyd.dk

Ture: Karl Schlichter, Nørreremark 36. 6230 Rødekro. Tlf: 74 66 13 96
E-mail: karl.schlichter@privat.dk

Panurus: Gabor Graehn, Nyvang 10. 6400 Sønderborg.
E-mail: gaborgraehn@gmail.com

Se også nyheder og ture på www.dof-sj.dk samt i Panurus

TURE

Aftentur til Trillen tirs. 13/8 kl. 19-21. P-pladsen lige før Høruphav. Vi kigger efter vadefugle, ænder, gæs mm. Skægmejsen er hørt tidligere år, men er måske forsvundet pga. af strenge vintre. Turleder: Kaj Abildgaard (tlf. 74 42 50 05). Ring om samkørsel.

Tårnenes dag ved Hindemade søn. 18/8 kl. 6-13. Fugletårnet ved Hindemade, p-pladsen for enden af Hindemadevej. Medlemmer af DOF Sønderjylland bemander tårnet, og vi konkurrerer med andre tårne om at se flest fuglearter. Konkurrencen er for sjov, og alle er velkomne til at kigge forbi og få en snak om fugle. Kontakt: Elisabeth Bech (tlf. 20 40 69 19).

Fugle ved Vadehavet lør. 31/8 kl. 11-14. P-pladsen ved Ballum Kirke. Vi går på udsiden af Ballumdiget og ser, hvad Vadehavet har at byde på 3 timer før højvande. Turleder: Inger Sønnichsen (tlf. 23 62 99 34).

Formiddagstur til Trillen fre. 6/9 kl. 9-11.30. P-pladsen (Sønder Landevej) lige før Høruphav. Vi ser på forskellige ænder og evt. vadefugle. Turleder: Kaj Abildgaard (tlf. 74 42 50 05). Ring om samkørsel.

Tyske Vadehav ved Schlüttsiel lør. 7/9 kl. 9-15. P-pladsen ved Tønder Svømmehal, Sønderlandevej 4. Vi tager til det tyske Vadehav ved Schlüttsiel, hvor vi bl.a. vil se rigtig mange skestørke. Der er samkørsel. Husk pas og madpakke. Turleder: Inger Sønnichsen (tlf. 23 62 99 34).

RESERVATERNE

Fugle og naturpleje på Rømø lør. 14/9 kl. 8-13.30. P-plads for enden af Stormengevej/Rimmevej ved Stormengene. Fugletrækket er på sit højeste, så der venter os fugle i tusindvis, når vi tager en gåtur på Stormengene. Mange småfugle forlader landet netop nu, mens gæs, ænder og vadefugle har travlt med at æde ude på vaderne. Efter gode fugleoplevelser venter der, hvis du har lyst, lidt praktisk arbejde med naturplejen. Der er opvækst der skal fældes og skidt der skal fjernes. Vi sørger for affaldssække og en forfriskning. Medbring kikkert, arbejdshandsker, praktisk tøj og gerne en håndsav eller grensaks. Turledere: Martin Iversen og Helle Hjorth.

Fugle- og kunsttur til Vadehavet søn. 8/9 kl. 9.30-14.00. P-pladsen ved Hjemsted Oldtidspark, Hjemstedvej 60, Skærbæk. Vi kører ud til nogle af lokaliteterne i området, fx Ballum Sluse, Astrup Engsø eller Rømødæmningen. Derefter besøger vi billedkunstneren Else Pia Erz i hendes Galerie Erz i Skærbæk. Kunstneren har fugle i Vadehavet som sit foretrukne motiv. Vi spiser vores medbragte mad og hører om og ser på hendes kunst. Tilmelding til Elisabeth Bech (tlf. 20 40 69 19/ elisabeth.bech@gmail.com). Turleder: Egon Iversen (tlf. 74 41 57 19/e.iversen@stofanet.dk).

Oldenor lør. 28/9 kl. 9-11.30. P-pladsen på sydsiden i østlige ende. Vi har før haft sølvhejre, hav- og fiskeørn + en masse ænder m.m. Mødested: Turledere: Gabor Graehn og Hans J. Leth Hansen (tlf. 63 12 33 44). Ring om samkørsel.

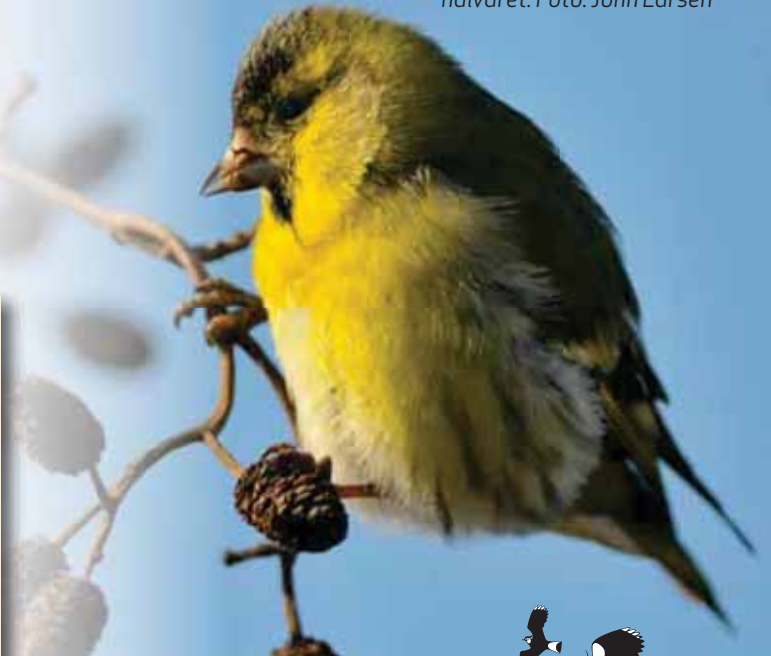
Ballum Sluse søn. 29/9 kl. 12-15. Ved Ballum Sluse for enden af Ballum Slusevej. Ballum sluse kan ved næsten alt slags vejr byde på noget godt. Lige nu er der en del vadefugle og ænder. Er vi heldige, så er der også mulighed for et besøg af havørnen, som vi ofte kan se her ved slusen. Turleder: Karl Schlichter (tlf. 74 66 13 96/21 45 09 13).

Kegnæs lør. 2/11 kl. 10-12.30. P-pladsen ved nordenden af Drejet. Vi ser på, hvad der er ved Hjortholm enge og Hartsø samt havet syd for Kegnæs. Turledere: Vera Jessen og Hans Jørgen Leth Hansen (tlf. 74 44 20 72/29 78 69 70).

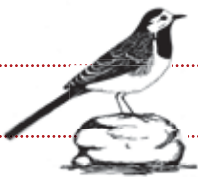
Gåsetur i marsken lør. 9/11 kl. 10-13. Ballum Sluse, Ballum Slusevej. Vi ser efter de store flokke med gæs, grå sol, og også hvad, der ellers kommer forbi. Turleder: Inger Sønnichsen (tlf. 23 62 99 34).

Formiddagstur til Gråstensøerne ons. 13/11 kl. 9-11.30. P-pladsen ved Slotshaven. Normalt ses ret mange arter, nogle i tusindvis. Turleder: Anker Hansen (tlf. 22 66 02 15). Ring om samkørsel.

Den lille farverige grønsisken kan ses i store flokke herhjemme fra september og i resten af vinterhalvåret. Foto: John Larsen

DOF Fyn

Kontakt:

Formand

Henrik Kalckar Hansen . Norddalen 27 . 5260 Odense S
Tlf. 30 70 90 38 . E-mail: kalckar@webspeed.dk

Eskursionsudvalg

Michael Mosebo Jensen . Gammel Højmevej 104 . 5250 Odensen SV.
Tlf. 26 82 07 29 . E-mail: mmj@doffyn.dk

TURE

Træktur til Dovns Klint søn. 6/10 kl. 7. P-pladsen på Dovns Klint. Det starter med spurvehøg, dværgfalk og diverse småfugle fra klinten, ligesom man kan forvente et fint ande- og gåsetræk på havet. Siden støder der sikkert større rovfugle som musvåge og rød glente til. En spændende tid på året, hvor meget kan ske på et af landets bedste træksteder. Tilmelding til turlleder Kell Grønborg (tlf. 20 91 15 06).

Vestfyn rundt søn. 24/11 kl. 8.30. P-pladsen ved fugletårnet, sydsiden af Føns Vang. Efter at have beskuet Føns Vang fra forskellige vinkler kører vi mod Eskør og Husby Strand for at se, hvad der rører sig i området af rovfugle, gæs og ænder. Tilmelding til turlleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26 82 07 29).

Begyndertur til Brændegård Sø søn. 8/12 kl. 9. Brændegård. Kell og Henrik Kalckar vil traditionen tro fremvise en ørn eller to, og desuden er der gode muligheder for stor og lille skallesluger og diverse dykænder. Tilmelding til Kell Grønborg (tlf. 20 91 15 06).

Fiskeørn.
Foto: John Larsen

Den Jyske Vestkyst søn. 1/9

kl. 5.30. P-pladsen ved den nye Lillebæltsbro. Målet for turen er Bækbygård Strand og Vest Stadil Fjord. Turen derover tager ca. 2 timer. Vi starter med havobservation fra klitterne ved Bækbygård Strand, hvor vi kan opleve sule, kjoever, havdykænder og måger. Måske rastende trækfugle. Fra klittoppen er der fin udsigt over Vest Stadil Fjord, og vi tager til Mellemdyb, hvor der fra Jagthytten er et godt udsyn over området. Hvis vi har lyst, fortsætter vi til Tim Engsø, hvor der kan ses havørn og fiskeørn. Hvis der varsles rigtigt dårligt vejr aflyses turen. Tilmelding til turlleder Kell Grønborg (tlf. 20 91 15 06) senest 30/8.

RESERVATERNE

Hvepsevågens Dag i Gulstav Mose søn. 1/9 kl. 10-12. Fugletårnet ved Gulstav Mose. Fra p-pladsen følges stien til Gulstav Vesterskov. Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe står klar i fugletårnet med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af de mange fugle i området. Rovfugletrækket er i gang, og i dag er det Hvepsevågens Dag, så mon ikke vi ser den smukke rovfugl.

Fiskeørn i Tryggelev Nor. P-pladsen ved Tryggelev Nor. I denne tid byder Tryggelev Nor på en masse vadefugle, ænder og rovfugle. Fiskeørnen kan ofte opleves styrt dykke efter fisk fra stor højde og det lille piskeris dværgfalken, ses ofte i lav højde over engene.

Søndag 1/9 kl. 13-15. Turlleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe på Sydlangeland.

Lørdag 21/9 kl. 10-13. Turlleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Ænder og hjejler i Bøjden Nor søn. 8/9 kl. 10-13. Klydeskjulet. Skiltning fra p-pladsen for enden af Dyndkrøvej. Fugleværnsfondens arbejdsgruppe stiller teleskoper op i Klydeskjulet, så man kan komme tæt på fuglene. Der er stadig store flokke af viber og hjejler, og de sidste vadefugle fouragerer inden en lang rejse mod syd. I teleskoperne kan du også se mange forskellige ænder.

Fugletræk over Sydlangeland søn. 22/9 kl. 10-15. P-pladsen ved Gulstav Mose. I Fugleværnsfondens lille reservat på Sydlangeland og i de nærliggende gærdselskove raster mange småfugle, inden turen går videre sydover. Efter et besøg i reservatets fugletårn, lusker vi gennem Gulstav Vesterskov ned til stranden og videre til Dovns Klint. Efter frokost drager vi til Tryggelev Nor, hvor der er mange vadefugle, ænder og rovfugle. Turlleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Åbent Hus i Gulstav Mose søn. 6/10 kl. 10-12. P-pladsen i svinget ved Gulstavvej, syd for Bagenkop. Fugleværnsfondens arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af de mange fugle. Efterårstrækket er i fuld gang. Der er våger og falke i luften, og småfugle i krat og skov. Kl. 13 er der tur i Tryggelev Nor.

Ænder, gæs og ørne i Tryggelev Nor søn. 6/10 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Fra stranden afsøger vi havet mellem Ærø og Langeland for ænder og havfugle. Så går vi til fugleskjulet, og undervejs lytter vi efter skægmejer. I fugleskjulet ser vi, hvad vejr og vind har bragt af ænder og gæs på træk. Stadig mulighed for fiskeørn og masser af musvåger. Måske kommer havørnen forbi for at snuppe sig en fisk.

Gæster fra nord ved Gulstav Mose søn. 3/11 kl. 10-12. P-pladsen i svinget ved Gulstavvej, syd for Bagenkop. Fugleværnsfondens arbejdsgruppe står klar i fugletårnet ved Gulstav Mose med kikkerter og teleskoper samt hjælp til artsbestemmelse af årets sidste trækfugle. Der er stadig enkelte elegante røde glenter og også en del musvåger. Og så er der formentlig kommet fjeldvåger, blå kærhøg og drosler for at holde vinterferie på Sydlangeland.

Sølvhejre i Tryggelev Nor søn. 3/11 kl. 13-15. P-pladsen ved Tryggelev Nor. Fra stranden afsøger vi havet mellem Ærø og Langeland for ænder og havfugle. På engene ses store mængder af grågæs, og vi tjekker området grundigt for den fascinerende sølvhejre, som de senere år har besøgt noret flittigt. Dernæst går vi over i fugleskjulet og lytter undervejs efter skægmejer. På de åbne vandflader raster hundreder af ænder. Turlleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe.

Storstrøm

DOF Storstrøm

Kontakt:

Michael Thelander . Løjtoftevej 175 . 4900 Nakskov . Tlf. 54 92 83 46

E-mail: m.thelander@post.tele.dk

Se mere på hjemmesiden: www.dof-storstroem.dk

MØDER

Onsdagsmøder i Næstved

Kl. 19. Fritidscentret, H. C. Andersensvej 24, Næstved. Parkering ved Fritidscentret, ikke ved Boligselskabet. Kontakt: Finn Jensen (tlf. 51 31 17 39), Bent Nielsen (tlf. 21 74 54 84), Lisbeth Petersen (tlf. 29 91 47 11)

25/9: Fugle i Syd- og Vestsjælland ved Lars Rostgaard.

23/10: Island ved Henrik Wejdling.

27/11: Den varierede natur på Avnø set gennem en årrække ved Finn Jensen.

Tirsdagsmøder i Allerslev

Kl. 19. Allerslev gl. Skole, Enghavevej 2b, Allerslev. Kontakt: Holger Jensen (tlf. 55 99 63 45).

8/10: Trækfugle ved Lars W. Christoffersen.

5/11: Oplevelser i Dovrefjeld i Norge ved Henning Kaulberg.

3/12: Ordet er frit

Torsdagsmøde i Haslev 24/10 kl. 19.30. Haslev Bibliotek, lokale 2, Jernbanegade 62, Haslev. Bo Tureby fortæller og viser billeder fra indland, bl.a. af høgeuglen fra Gødstrup, og udland. Kontakt: Leif Tureby (tlf. 56 31 60 95).

Åbent Hus og ringmærkning på Gedser Fuglestation søn. 29/9

kl. 9-13. Gedser Fuglestation. Kør forbi Gedser Fyr og parker på den store p-plads ved stranden. Gå gennem fårefolden til det stråttækte hus. Vi viser, hvordan man fanger og ringmærker trækkende småfugle. Du kan se fuglene på ganske nært hold, og vi fortæller, hvordan man bestemmer art, køn og alder. Småfugletrækket domineres af rødhals, gærdesmutte, gransanger, jernspurv, blåmejs og fuglekonge, og der er altid chance for en sjældenhed. Vi sælger fuglefrø, fuglekasser, foderautomater etc. til gavn for fuglene og til støtte for Gedser Fuglestation. Der kan købes kaffe/te samt øl og vand. Der er gratis adgang. Arrangeret i samarbejde med Naturstyrelsen Storstrøm.

TURE

Ulvshale Nordstrand lør. 17/8 kl. 7-12. P-pladsen lige øst for Ulvshale Campingplads, Ulvshalevej 236, Stege. Vi forventer et bredt udvalg af vadefugle, ænder, terner, måger, svaler og rastende småfugle. På tilbagevejen går vi langs Ulvshale Nordeng med rastende svømmeænder, fiskehejre, og hvis det er lavvande i søerne, desuden vadefugle. Turleder: Per Schiermacker-Hansen (tlf. 23 49 95 30).

Femø lør. 28/9 kl. 9.15. Afgang fra Kragenæs Færgehavn kl. 9.30. Farvandet mellem øerne Fejø, Askø og Femø er et vigtigt rasteområde for mørkbuget knortegås. Fra færgeren til Femø er der muligheder for havobservationer. Fra Femø Havn går vi langs kysten mod nord til fyr- og granplantagen ved Vester Nakke og Darrehøj Mose. Derfra til Nørreby og videre til Sønderby. Turen er på 6 km. Afhængigt af vejr og fugle kan der vælges afgang fra Femø kl. 14.30 eller 16.30. Færebillet ca. 50 kr. Sejl tid 50 min. Turleder: Palle Sørensen (tlf. 40 97 36 40).

Trækfugle ved Gedser Odde og Gedser Fuglestation søn. 13/10 kl. 8-11. Den store p-plads ved stranden efter Gedser Fyr. Vi starter med at gå til Gedser Oddes sydspids, hvor vi vil kunne opleve det havgående træk af fx kjover, lommer, dværgmåger og ederfugle. Vi vil også kratluske efter rastende småfugle op mod Birkemose og tilbage ad Posttjen til Fuglestationen. Hvis der ringmærkes denne dag, kan man også se det. Turleder: Personale fra Gedser Fuglestation. Pris pr. deltager over 15 år: 30 kr. Kontakt Hans Lind (tlf. 61 67 18 43).

Hvepsevåge. Foto John Larsen

Repræsentantskabsmøde

DOF's efterårsrepræsentantskabsmøde finder sted i dagene 16. – 17. november 2013 på Dalum Landbrugsskole.

Dagsordenforslag skal være repræsentantskabets forretningsudvalg i hænde senest 4 uger før mødet.

Eventuelle spørgsmål rettes til Eva Svendsen i Fuglenes Hus tlf. 33 28 38 30

RESERVATERNE

Naturblitz Hyllekrog lør. 17/8 kl. 9-24. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Vi skal have ryddet op i Hyllekrogs spændende flora og fauna både til vands og til lands. Arrangementet er for alle. Vi mødes ved foden af Hyllekrog og bevæger os så ud ad tangen. Kommandocentralen er Ninas Hus midt på tangen, hvor alle observationer samles og blive indtastet. Medbring gerne bestemmelseslitteratur, og hold dig endelig ikke tilbage, hvis du er ekspert inden for bjørnedyr, larver, alger eller noget helt andet. Turleder: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen.

Tårnenes Dag på Saksfjed/Hyllekrog søn. 18/8 kl. 6-13. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Vi håber Fugleværnsfondens nye fugletårn ved Saksfjed står klar til Tårnenes Dag. Hvis ikke, så afholdes arrangementet ved foden af Hyllekrog. Fugleværnsfondens arbejdsgruppe og naturvejleder Allan Gudio Nielsen står klar til at hjælpe med at bestemme de mange fugle.

Travetur på Hyllekrog tors. 22/8 kl. 10-15. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Efterårets vadefugletræk er begyndt og på vandet ligger svaner i tusindvis og fælder deres svingfjer. Der vil også blive lejlighed til at studere nogle af de spændende planter og insekter. Naturligvis skal vi også en tur op i det nyrenoverede fyrtårn. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Hvepsevåger og andre rovfugle ved Hyllekrog søn. 25/8 kl. 9-16. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Vi varmer op til Hvepsevågens Dag. Hyllekrog er et af landets bedste træksteder for rovfugle om efteråret. Fra diget har vi et fint overblik over de mange rovfugle, der i denne tid passerer forbi. Lige nu er det især mange hvepsevåger, men også rørhøg, fiskeørn, lærkefalk og vandrefalk. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09).

Rovfugledage ved Hyllekrog kl. 10-15. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Her i sensommeren og efteråret følger vi rovfugletrækket over Saksfjed/Hyllekrog. Området hører til Skandinavien's bedste steder, hvis man vil opleve efterårets imponerende rovfugletræk. Der bliver også tid til lidt kratlusk i Saksfjed. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09)

29/8, 5/9, 12/9, 19/9, 26/9, 3/10, 6/10 og 10/10

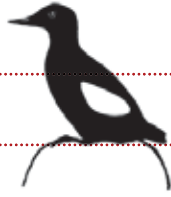
Hvepsevågens Dag på Hyllekrog søn. 1/9 kl. 9-15. P-pladsen ved foden af Hyllekrog. Stillingen i den årlige hvepsevåge-landskamp er 4-5. Forhåbentlig giver vi i år svenskerne baghjul og ser flere hvepsevåger end hinsidan. Vi er løbende i kontakt med den anden side af Øresund og de andre steder, der bliver afholdt Hvepsevågens Dag. Dagen byder med garanti også på fiskeørne og andre rovfugle.

Hvepsevågens Dag på Nyord Enge søn. 1/9 kl. 10-12. Fugletårnet ved Nyord, en km efter broen fra Møn til Nyord. Nyord er ikke kendt for det store hvepsevågetræk, men lidt skal der nok komme forbi. Og så er der jo alt det andet. Nyord er et vigtigt knudepunkt på trækruten mellem overvintringsområderne i syd og yngleområderne i nord, og store flokke af ænder, gæs og vadefugle kan opleves på engene og havet omkring. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe på Nyord.

Naturens Dag ved Ravnstrup Sø søn. 8/9 kl. 10-13. P-pladsen ved Ålehusvej (indkørslen til nr. 12). Ålehusvej ligger to km vest for Herlufmagle mellem Ringsted og Næstved og er en sidevej til Ravnstrupvej, hvorfra der er skiltet til søen. Fugleværnsfondens arbejdsgruppe fejrer Naturens Dag med en høsttur. Vi ser admirallerne flokkes på nedfaldsfrugt, og ænder søge asyl i den jagt frie sø, mens de første efterårsgæster lægger vejen forbi. Vi slutter af med cowboy-kaffe og snobrød ved shelteret.

Åbent Hus på Nyord Enge søn. 6/10 og søn. 3/11 kl. 10-13. Fugletårnet ved Nyord, en km efter broen fra Møn til Nyord. Fugleværnsfondens arbejdsgruppe står klar i fugletårnet med teleskoper og kikkert. Herfra er der et godt udsyn over strandengene. Der er platform til kørestolsbrugere ved tårnet og Hyldevang.

Fuglefoder ved Ravnstrup Sø søn. 27/10 kl. 10-13. P-pladsen ved Ålehusvej (indkørslen til nr. 12). Ålehusvej ligger to km vest for Herlufmagle mellem Ringsted og Næstved og er en sidevej til Ravnstrupvej, hvorfra der er skiltet til søen. Familiedag ved Ravnstrup Sø, hvor vi laver fuglefoder til vinterens fugle i haven. Kom og lær en masse tricks til, hvordan du lokker en masse fugle hjem i din have. Der bliver også tid til at kigge lidt på fugle, mens vi popper popcorn og brygger cowboykaffe. Arrangør: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe.

DOF Vestsjælland

Kontakt:

Formand Rolf Lehrmann . Egevangs Allé 18 . 4180 Sorø
Tlf. 57 83 58 89/30 45 70 35 . E-mail: rolf.lehrmann@gmail.com

Lokalbladet Bladsmutten

Redaktør Henrik Baark . E-mail: bladsmutten@mail.dk

MØDER

Fuglefotos fra ind- og udland tors. 24/10 kl. 19.30. Haslev Bibliotek, lokale 2, Jernbanegade 62. Bo Tureby viser billeder og fortæller. Kontaktperson: Leif Tureby (tlf. nr. 56 31 60 95).

TURE

Fuglereservatet i Kværkeby søn. 18/8 kl. 10. Bjergvej 77, Kværkeby. Alle er velkomne til at komme og se på fugle og planter. Rundturen i reservatet varer ca. to timer.

Lejodde og Lejsøen lør. 24/8 kl. 9-14. Vandrerhjemmet i Kalundborg. Vi fordeler os i bilerne for at køre til Lejodde ved Korsør. Her går vi en tur, dels på stranden og dels på stier rundt om Lejodde og Lejsøen, og ser hvad der er af fugle. Turleder: Jens Boesen.

Unge i de grønne organisationer søn. 25/8 kl. 14-17. Salen, Kultur- og Fritidshuset, Frederiksvej 27, Sorø. Program: 14: Velkomst og orientering om dagen. 14.15-15.30: Skattejagt på foreningernes aktivitetsstande. 15.30: Løsninger afleveres. 16: Vinder kåres. 16.30: Afslutning på dagen. Grønt Forum er vært ved et lettere traktement. Kontaktperson: Lene Smith (tlf. 57 83 37 35/lene@lsmith.dk).

Rovfugleture ved Jyderup kl. 10. P-pladsen over for Bromølle Kro. Fra Bromølle Kro kører vi ud til Skarresø, Lille Åmose, Tissø og andre lokaliteter. Turleder: Gerth Nielsen (tlf. 24 98 34 66).

Søn. 1/9, søn. 6/10, søn. 3/11

Ungdomslejr til Omø 28-29/9

Er du over 10 år og interesseret i fugle? Så kom med når DOF Vestsjælland afholder ungdomslejr på Omø i Storebælt. Der er afgang fra Stignæs Færgehavn lørdag morgen, og vi er retur søndag ved middagstid. Der er gode muligheder for rovfugle på træk, og i krattene kan der være mange rastende småfugle. Hvis vejret tillader det, vil der være ringmærkning med Johannes Bang på Omø Fuglestation søndag morgen. Vi overnatter i 4- eller 6-personers hytter. Pris pr. person: max 150 kr. Ring til turlederne for yderligere information og program. Turledere: Lene Smith (tlf. 57 83 37 35/lene@lsmith.dk) og Jan Kiel (tlf. 57 84 99 97/jaki@sceu.dk). Tilmelding til Lene Smith.

Naturens Dag på Røsnæs søn. 8/9 kl. 10-15. Der vil være en lang række aktiviteter, bl.a. ringmærkning af fugle og fire guidede fugleture kl. 11, 12, 13 og 14.

Naturens Dag i Kværkeby Fuglereservat søn. 8/9 kl. 10-14. P-pladsen Bjergvej 77, Ringsted. Krible krable for børn, bedsteforældre og forældre. Medbring mad og drikke. Der kan spises indendørs ved dårligt vejr. Reservatet sørger for rekvisitter. Arrangeres i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening.

Borreby Mose søn. 15/9 kl. 9. Borreby Gods ved laden. Vi går rundt i området ved mosen og Skælskør Fjord, hvor trækket sydpå er godt i gang. Mange ænder, gæs og vadefugle. Måske fortsætter vi til Stignæs for observation af hvepsevåge og fiskeørn. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 58 19 66 41).

Falsterbo og Sydsøkåne lør. 28/9 kl. 5-21. Vi samles ved vandrerhjemmet i Kalundborg, hvor vi fordeler os i så få biler som muligt og kører mod Skåne. Der er mulighed for opsamling undervejs afhængigt af deltagernes bopæl. Vi kører direkte til Falsterbo, hvor vi opholder os en rum tid for at se på trækket. Senere når vi Fyledalen i Sydsøkåne. Pris: 280-325 kr. Turleder: Jens Boesen (jens@boesen.org).

Borreby Mose søn. 6/10 kl. 10. Borreby Gods ved laden. Vi ser på fuglene ved godset og i mosen. Der er stadig mange vadefugle, ænder og gæs at iagttage under meget gunstige forhold. Der fortsættes måske til Stignæs for observation af rovfugletræk. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 58 19 66 41).

Trækfugledag ved Storebælt søn. 13/10 kl. 11-14. Fra tre udvalgte steder vil vi undersøge, hvordan fuglene foretager deres træk over Storebælt og videre sydpå. Mødesteder: 1) Fugletårnet ved Flasken ved Reersø, 2) Brofæstet ved Storebæltsbroen ved Halskov Rev. Parkering kan ske ved Revhuset. 3) Stignæs Færgehavn på molen. Kontaktperson: Henrik Wejdling (tlf. 51 26 90 56).

Tissø lør. 2/11 kl. 10-14. Vi samles ved Vandrerhjemmet i Kalundborg, hvor vi fordeler os i bilerne for at køre til Fugledegård hvor vi ser efter fugle på søen fra fugleskjulet og går en tur i landskabet. Derfra kører vi omkring sydenden af Tissø. Begge steder vil der forhåbentlig være masser af svaner og gæs. Turleder: Jens Boesen.

Borreby Mose søn. 10/11 kl. 10. Borreby Gods ved laden. Vi går rundt i mosen og ved Skælskør Fjord, hvor mange gæs, ande- og vadefugle raster. Gode muligheder for blå kærhøg og fjeldvåge. Turleder: Anders Jakobsen (tlf. 58 19 66 41).

Ture ved Ravnstrup Sø: se DOF Storstrøm

FUGLEPIGERNE

Efterårets første trækfugle ved Agersø lør. 14/9 kl. 8.45. Stignæs Færgehavn. Rovfuglene er så småt begyndt deres lange rejse, og netop Agersø ligger på deres rute. Vi sejler med Agersøfærgen kl. 9 fra Stignæs, og efter 15 min. ankommer vi til Agersø Havn, hvorfra traktorbusen fra Agersø Kro vil køre os rundt til de gode fuglelokaliteter. Der vil være en forfriskning under rundturen, som slutter ved Agersø Kro. Herefter går vi rundt i byen og ser de gamle huse, miljøet ved gadekæret, den lokale købmand mm. Vi spiser vores medbragte mad på Cafe Farmen. Vi tager færgen retur kl. 15.30, og turen slutter kl. 16 i Stignæs Færgehavn. Pris: 250 kr. Tilmelding efter først-til-mølle. Turleder: Kirsten Laursen (tlf. 57 82 02 30/61 30 20 53).

DOF Bornholm

Kontakt:

Formand Carsten Andersen . Bagå 1. 3790 Hasle .
Tlf. 56 96 22 40 . bornholm@dof.dk

Lokalbladet "Gaddisj"n"

E-mail: lclemme@mail.dk www.dof-bornholm.dk

MØDER

Mine fugle, dine fugle tirs. 15/10 kl. 19. Bornholms Centralbibliotek i Rønne. Kom og hør hvad lokalforeningens medlemmer har oplevet af sjove, usædvanlige eller spændende fuglebegivenheder. Mød gerne op med et bidrag. Aftenens hovedtema bliver en beretning fra Ida Olsen om hendes tur til Ungarn i efteråret 2012. Landet byder på adskillige sjove arter og forskellige biotoper. Vi kan glæde os til at høre om, er dværghorn, hvidøjede and, ørnevåge, kejserørn, slagfalk, stortræppe og otte spættearter. Foreningen byder på kaffe, the og kage.

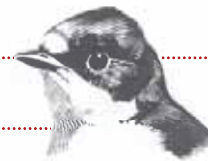
TURE

Tur til Ertholmene lør. 14/9 kl. 9.30. Gudhjem Havn. Afgang med Ertholm kl. 10. I næsten fem timer skal vi udforske øerne. Vi forventer diverse sangfugle, fluesnappere, alke- og mågefugle samt evt. gråsåler. Medbragt mad og drikke spises i Kongens Have. Sejlturen tilbage med ankomst i Gudhjem kl. 18.15 går via Allinge. Deltagerpris: 200 kr. tur/retur. Leder: Eilif S. Bendtsen (tlf. 23 48 80 04).

Poulsker Plantage lør. 5/10 kl. 9-11. Den store p-plads på østsiden af Ølenevej ved det nordligste fugletårn i Ølene. Herfra kører vi samlet til Poulsker Plantage. Vi går en tur i plantagen ad skovveje, Øle Å-stien og den nyanlagte terrænsti. Vi besøger også det nye fugletårn ved vådområdet syd for Poulsker Jagtlytte. Vi kan opleve musvåge, duehøg, skovsneppe, ravn, spætter og mejser. Turledere: Peter Holm Jensen og Hanne Tøttrup (tlf. 20 27 01 58).

Ankermyr og Russersletten søn. 3/11 kl. 13. Campingpladsen på Slotslyngvej nr. 7 (150 m nord for Slotslyngvej 5). Området omkring Ankermyr i den nordlige del af Slotslyngen er en fin repræsentant for den nordbornholmske naturtype. De mosaikagtige biotoper gør, at man næsten altid får noget spændende med hjem efter en tur i området. Vi kigger efter årstidens fugle. Mulighed for droslar, siskner og finker. Turledere: Niels Erik Johansen og Carsten Andersen (tlf. 56 96 22 40).

Grågåse.
Foto Ulrik Bruun

DOF Nordsjælland

Kontakt:

Laise Ekberg. Ved Egedam 9, st. 57. 3400 Hillerød. Tlf. 20 28 72 73
E-mail: laise.ekberg@dofnordsj.dk

TURE

Onsdagsture i Gribskov kl. 8-12. Kagerup Station. Vi går en tur og ser på årstidens fugle i skoven. Kontakt: Peter J. Petersen (tlf. 30 63 71 22). **14/8, 25/9**

Melby Overdrev lør. 17/8 kl. 9-12. Den store p-plads i nordøsthjørnet af Overdrevet. Vi ser bla. efter sortstrubet bynkefugl, hedelærke og andre rastende eller trækkende fugle. Med held evt. vendehals. Ved kysten kan der være nogle trækkende vadefugle f. eks. småspover. Kontakt: John Andersen (tlf. 40 55 20 34).

Torsdagsture til Horserød Hegn kl. 9-12. Den store P-plads ved Hornbækvejen. Vi går en tur gennem Horserød Hegn, og lidt langs Gurre sø og ser årstidens- og stedets fugle. Kontakt: Mogens Holme (tlf. 21 92 99 98). **5/9, 3/10, 7/11**

Strødam Eng sø søn. 8/9 kl. 9-12. P-pladsen på hjørnet af Gadevangsvej og Fruebjergvej. Vi går en tur langs Pøleåstien og ser efter småfugle. Langs åen ser vi bæverens værksted, og ved søen kigger vi efter gæs, ænder og lappedykkere. Måske kommer fiskeørnen forbi. Turen er velegnet til begyndere. Kontakt: Erik Mandrup Jacobsen (tlf. 40 40 06 18).

Gilbjerg hoved lør. 21/9 kl. 7-11. P-pladsen ved Gilbjerg på Tinkerp Strandvej. Alt efter vind og vejr kan vi se efter småfugle eller havfugle. Kontakt: Jan Hjort Christensen (tlf. 30 58 07 35).

Trækfugletur til Falsterbo 14-15/9.

Fra lør. kl. 6.30 til søn. kl. 17. P-pladsen ved stationen på Carlsbergvej, Hillerød. Falsterbro er et af de bedste træksteder tæt på. Vi bevæger os mellem Nabben, Ljungen, Knösen og Ängsnässet og kan opleve tilbageværende rov- og småfugle, vadefugle og andefugle. Transport: Vi samles i så få biler som muligt. Deltagerne deler selv kørselsudgifterne. Overnatning: Vi har lejet hele vandrehjemmet ved Falsterbokanalens, som er udgangspunktet for vores ture. Indkvartering i dobbeltværelser. Overnatningen er dækket af prisen. Forplejning: Deltagerne medbringer selv forplejning til morgen og frokost begge dage. Middag lørdag aften spiser vi på en restaurant med rimelige priser for egen regning. Max 18 deltagere. Pris 550 kr. pr. person, som indbetales på konto 3537 3537290803. Tilmeldingsfristen er overskredet, men der er stadig få ledige pladser. Tilmelding til laise.ekberg@dofnordsj.dk med navn, adresse, tlf., samt oplysning om bil og ekstra pladser. Kontakt: Laise Ekberg (tlf. 20 28 72 73) og Per Ekberg.

Omø søn. 29/9 kl. 11.45-16. Turen starter på Omø kl. 11.45. Færgen sejler kl. 11 fra Stignæs. Johannes tager i mod deltagerne og viser rundt på Omøs fuglelokaliteter. Færgen går tilbage til Stignæs kl. 16. På vejen over til Omø følges med rovfugletrækket fra Stignæs og få mulighed for lidt havobservationer. Kontakt: Johannes Bang (tlf. 29 79 52 84/bangogbang@mail.dk).

Rovfugletræk - Julebæk Strand lør. 5/10 kl. 9.30-15. P-pladsen ved restauranten ved Julebæk Strand. Vi iagttager det indkomne træk fra Sverige og forventer at se musvåge, spurvehøg, blå kærhøg og evt. dværgfalk. Hvis det ikke er vejr til trækfugle går vi en tur i skoven. Kontakt: Per Ekberg (tlf. 30 53 92 45).

Kronborg søn. 27/10 kl. 9-12. Den store P-plads ved Kronborg. Ved rigtige vindforhold er der med lidt held mulighed for trækkende havfugle som lommer, sule, dykænder, måger, evt. kjoje, samt alkefugle. Hvis der ikke er gang i trækket, går vi en tur i havneområdet og ser på de rastende fugle. Kontakt: Ivan Olsen (tlf. 26 21 02 75).

Kyndby Vig og Sømer Skov lør. 2/11 kl. 9-12. P-pladsen lige før Kyndbyværket. Vi går langs fjorden og ind i skoven. November kan byde på både sene efterårsfugle og tidlige vinterfugle. Småfugle og vadere og med lidt held havørn eller vandrefalk. Kontakt: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

RESERVATERNE

Sommeraften ved Nivå Bugt Strandenge ons. 14/8 kl. 19-21. Fugletårnet ved Nivå Bugt Strandenge. En god tid på året til at se vadefugle på efterårstræk. Mange forskellige arter raster og fouragerer på sandbankerne og de lavvandede områder i bugten, og de ses meget fint i medlyset om aftenen. Der ses også terner, andefugle og mange arter af småfugle. Turleder: Naturvejleder Allan Gudio Nielsen.

Tårnenes Dag ved Nivå Bugt Strandenge søn. 18/8 kl. 10-13. Fugletårnet ved Nivå Bugt Strandenge. Kom til en hyggelig dag i Danmarks flotteste fugletårn. Arbejdsgruppen står klar til at hjælpe med at bestemme de mange fugle. Kontakt: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe i Nivå.

Formiddagsfugleture ved Nivå kl. 10.30-13.30. Nivå togstation. Vi følger årets gang ved Nivå og lytter til sang og kald fra de fugle, som lever i Nivås varierede natur. Turen er for alle, som ønsker at lære lidt mere om vores hjemlige fugle og det spændende dyre- og planteliv, som Nivå også byder på. Turleder: Allan Gudio Nielsen (tlf. 20 89 09 09). **27/8, 24/9 og 29/10**

Åbent Hus i Nivå Bugt Strandenge søn. 8/9 kl. 10-13. Fugletårnet ved Nivå Bugt Strandenge. Mange ande- og vadefuglearter raster i bugten og der er mulighed for trækkende rovfugle og med held traner. Isfuglen, som yngler i området, ses ofte sidde på stenene ud for fugletårnet eller fiskende i bugten. Kontakt: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe i Nivå.

Efterår ved Øresund - Nivå Bugt Strandenge søn. 6/10 kl. 10-13. Fugletårnet ved Nivå Bugt Strandenge. Årets sidste Åbent Hus i Nivå Bugt åbner mulighed for store tal af trækkende gæs, rovfugle og traner, afhængigt af vindforholdene. Chance for at se isfuglen fiske i bugten eller sidde på stenrevet syd for fugletårnet. Kontakt: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe i Nivå

Nivå Bugt lør. 9/11 kl. 9-12. Ved indgangen til Fugleværnsfondens reservat i Nivå, Strandvejen. Temaet er de tidligste vinterfugle i bugten samt indlandets småfugle. Muligvis isfugl. Kontakt: Karsten Winding (tlf. 49 14 50 89).

DOF København

Vesterbrogade 140. 1620 København V. kbh@dof.dk . www.dofkbh.dk

Fugleture for DOF Københavns medlemmer arrangeres af DOF Travel, Seniorudvalget, Køgegruppen og Roskildegruppen. DOF Travels rejser er annonceret andetsteds i bladet, mens de resterende ture er annonceret nedenfor. Alle ture kan ligeledes ses på vores hjemmeside, www.dofkbh.dk. Alle ture er gratis medmindre andet er angivet.

Betaling af turene

DOF Travel Københavnsafdelingen . Dansk Ornitologisk Forening Vesterbrogade 140A, 1. sal . 1620 København V. . Giro 807 3333 E-mail: travel@dof.dk . www.doftravel.dk

Tirsdagsvagtens kontaktoplysninger

Træffetid: Hver tirsdag fra kl. 18.30-20.00 . Tlf. 33 28 38 00

For betaling af ture arrangeret af Grågæssene, Køgegruppen eller Roskildegruppen se særskilt afsnit.

MØDER

Verdens sjældneste fugle tors. 7/11 kl. 18.30. Kulturstationen Vanløse, Frode Jakobsens Plads 4, 1. sal. 2 min. fra Vanløse Station. Den svenske ornitolog og forfatter Erik Hirschfeld fortæller om sin nyeste bog. Erik er en af Europas dygtigste naturformidlere. The world's rarest birds omhandler de ca. 600 truede fuglearter på kloden. Hvordan vurderer man om en fugl er truet, hvad er årsagerne, og hvad kan vi gøre ved dem? Foredraget holdes på engelsk og ledsages af Eriks fremragende fotos. Efter foredraget er der mulighed for diskussion.

SMÅTURE

Utterslev Mose søn. 18/8 kl. 9-11. Hjørnet af Pilesvinget og Åkandevej. Mosens svømmefugle er i fokus. Måske begyndende returtræk af fiskeørn og hvepsevåge. Med lidt held rovterne. Turleder: Nikolaj Noel Christensen.

Søerne i København søn. 25/8 kl. 10-12. Hjørnet af Østerbrogade og Sortedam Dossering. Vi går en tur rundt langs søerne og ser efter ænder, Gæs og Lappedykkere, samt hvad vi ellers kan finde. I træer og buske flere småfugle. Måske overflyvende og trækkende rovfugle, terner og andet. Turleder: Troels M. Krogh (tlf. 30 20 91 17).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 27/8 kl. 9-12. P-pladsen på A6 overfor Lille Valbyvej. Vi går Bolund rundt en tur rundt om Lille Valby og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Naturstien fra Veksø til Smørum søn. 8/9 kl. 8-11.30. P-pladsen ved Veksø Station på sydsiden. Vi går en tur ud over de store enge og markområder ved Værebros Å og ser hvad der rører sig. Husk vandtæt fodtøj. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Kystagerparken, Sydhavnstippen og Valbyparken søn. 8/9 kl. 10-12.30. Parkeringspladsen ved Åmarken Station. På vandet forskellige ænder og lappedykkere, i buske og krat ser vi efter småfugle som drosler, spætter, halemejser og stillitser. God mulighed for trækkende rovfugle. Turleder: Troels M. Krogh (tlf. 30 20 91 17).

Ølseagle Revle lør. 14/9 kl. 9-12.30. P-pladsen ved kiosken på dæmningen. Mulighed for rastende vadere, svømmeænder og ved pålandsvind evt. kjove og dværgmåge. Turleder: Frands E. Jensen (tlf. 22 75 40 64).

Nivåbugten søn. 29/9 kl. 8-13. P-plads Nivå Havn. På havnen ser vi efter måger og evt. indtrækkende rovfugle. På strandengene rastende vadefugle og andefugle. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Præstø Fed søn. 29/9 kl. 9-14. P-pladsen på Feddet ved campingpladsen (P-afgift). Fra P-pladsen går vi langs stranden, hvor der ved sydlige og østlige vinde kan være kjover og dværgmåger, til syden den for at se på rovfugle, vadere og ænder. Turen er på 8-9 km, så husk godt fodtøj og proviant. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Utterslev Mose søn. 29/9 kl. 9-12. Hjørnet af pilesvinget og Åkandevej. Mosens andefugle, lappedykkere og måger. Måske en dag med trækfugle. Med lidt held skægmejsse. Turleder: Nikolaj Noel Christensen.

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 1/10 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Vi går Bolund Holm rundt og en tur rundt om Lille Valby og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Hellebæk lør. 5/10 kl. 9-13. P-pladsen ved materielgården i skoven. Mulighed for rastende og trækkende rovfugle bl.a. musvåger, spurvehøge og evt. havørn og duehøg. I skoven drosler og spætter. Turleder: Frands E. Jensen (tlf. 22 75 40 64).

Kystagerparken tirs. 7/10 kl. 9-11. P-pladsen ved Åmarken St. Småfugle i parken, andefugle i Kalveboderne samt mulighed for trækkende små- og rovfugle. Turleder: John Speich.

Gribskov lør. 12/10 kl. 8-12. Kagerup Station. Der er mange småfugle i efterårsskoven og måske ravn, sortspætte og duehøg. Turleder: Peter J. Petersen.

Vestskoven søn. 13/10 kl. 10.15-12.45. Busstoppestedet Østbakkevej i Risby (bus 143 Vallensbæk/Albertslund/Ballerup). Vi går en tur rundt i skoven og det åbne land og ser efter drosler, spætter, dompapper og hvad der ellers dukker op. Turleder: Troels M. Krogh (tlf. 30 20 91 17).

Kronborg søn. 13/10 kl. 9. P-pladsen ved slottet. Træktur hvor der især i pålandsvind vil være gode muligheder for at se havfugle som suler, mallebukker, rider og alkefugle som lomvie, alk og søkonge. Endvidere lommer, sortænder og havlitter. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Gilbjerg Hoved søn. 20/10 kl. 7.30. P-pladsen ved landevejen nedenfor Gilbjergstenen. Tema havfugle. Ved pålandsvind mulighed for alkefugle som lomvie, alk og søkonge. Endvidere havænder, kjover, rider, suler og mallebukker. Turleder: Jan Hjort Christensen (tlf. 48 35 48 10).

Damhussøen lør. 2/11 kl. 9-11. Hjørnet ved Damhuskroen. Andefugle på søen og småfugle i de tilstødende haver. Turleder: Morten Leisvig.

Gribskov søn. 3/11 kl. 9-13. Kagerup Station. Vi går en tur omkring Sandskredssøen med chancer for arter som sortspætte, stor tornskade og duehøg samt vinterinvasionsarter. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Falsterbo (Skåne) i privatbiler tirs. 5/11 kl. 8. P-pladsen Åmarken St. Mulighed for sent træk af rovfugle som duehøg og havørn og blandt småfuglene stor korsnæb, kernebider, drosler mm. Ved svigtende træk besøges de nærmeste søområder. OBS. Ring til John for at koordinere pladser. Turledere: Chr. Ebbe Mortensen og John Speich (tlf. 36 78 54 19).

Bolund Holm i Roskilde Fjord tirs. 5/11 kl. 9-12. P-pladsen på A6 over for Lille Valbyvej. Vi går Bolund Holm rundt og en tur rundt om Lille Valby og ser hvad årstiden kan byde på. Der kan være sumpet. Turleder: Arne Volf (tlf. 21 63 75 67).

Gentofte Sø ons. 13/11 kl. 10-13. Nordenden af søen ved Brogårdsvej. På turen gennem Brogård Mose og rundt om søen ses mange andefugle og lappedykkere, i mosen mulighed for stor flagspætte, drosler og med lidt held vandrikse. Turleder: Morten Leisvig (tlf. 36 49 79 11).

Ganløse og Mølleåen søn. 24/11 kl. 9-12. P-pladsen ved Kalkværksvej/Farumvej (Krak 105 B3). Skovens fugle og måske isfugl og vandstær i åen. Turleder: Frands E. Jensen (tlf. 22 75 40 64).

Bognæs og Roskilde Fjord lør. 30/11 kl. 10-14. P-pladsen for enden af vejen til Bognæs. Mulighed for invasionsarter i skoven, langs kysten andefugle og sene vadere samt havørn. Turleder: Frands E. Jensen (tlf. 22 75 40 64).

Mosedede Havn søn. 1/12 kl. 10-12.30. P-pladsen/Restauranten ved Mosede Fort (5 min. fra Karlslunde S-station). Vi går en tur langs stranden og rundt i havnen og ser efter ederfugle, hvinænder, skalleslugere, havlit og måske sjældne måger. Småfugle i buske og træer. Turleder: Troels M. Krogh (tlf. 30 20 91 17).

Vestamager og Klydesøen søn. 8/12 kl. 10-14. Vestamager Metrostation. Vi ser efter rastende vade- og andefugle. Måske er der besøg af havørn og vandrefalk. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

CYKELTURE

Vestamager lør. 17/8 kl. 10-15. Naturcenter Vestamager, Granatvej 3-15. Fra naturcenteret tager vi cyklen rundt på Vestamager, også mulighed for gåtur til Hejresøen. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Vestamager lør. 7/9 kl. 9-13. Vestamager Metrostation. På turen, hvis tema er trækfugle, besøges vi et eller flere af skjulene og fugletårnene. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46).

Vestamager og Klydesøen lør. 5/10 kl. 9-13. Mødested: Vestamager Metrostation. Trækfugle og andefugle. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46).

Vestamager lør. 19/10 kl. 10-15. Naturcenter Vestamager, Granatvej 3-15. Fra Naturcenteret tager vi cyklen rundt på Vestamager, også mulighed for gåtur til Hejresøen. Turleder: Jesper Sonne (tlf. 26 33 05 54).

Vestamager og Klydesøen søn. 3/11 kl. 9-13. Vestamager Metrostation. Vi ser efter rastende vade- og andefugle. Måske er der besøg af havørn og vandrefalk. Turleder: Jan Nielsen (tlf. 40 58 24 46).

BUSTURE 2013

Falsterbo lør. 14/9. Afgang fra Lyngby (garageanlægget Christian X's Alle 5-7) kl. 7 og fra Sjælør Station kl. 7.30. Vi besøger Nordeuropas absolut bedste trækssted nu, hvor småfugletrækket er på sit højeste. I rigtige vindretninger kan vi se mange finker, vipstjerner og siskener. Her imellem vil der være bjergvipstjerner, rødstrubet piber, hedelærke og måske en sjældenhed. Senere på dagen vil rovfuglene dominere, især våger, høge, havørn, rød glente og måske skrigeørn. Ved svigtende træk besøges nærliggende søområder. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 280 for voksne og kr. 255 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til udvalgets adresse senest 5/9, mrk. B6. Turledere: Rene Rantzau og Nikolaj Noel Christensen.

Falsterbo evt. Börringesjön lør. 12/10. Afgang fra Lyngby (garageanlægget Christian X's Alle 5-7) kl. 7.30 og fra Sjælør Station kl. 8. Nordeuropas absolut bedste efterårstræksted fremviser et imponerende morgentræk af småfugle i størrelsesorden 100.000 på en enkelt morgen, især efter nattefrost. Op ad dagen kommer der gang i musvågerne, og med lidt held ser vi også udtrækkende havørn og duehøg. Invasionsarter vil vise sig her, det gælder korsnæb, nøddekrige, skovskade og hvis vind og vejr ikke forudsætter fugletræk vil Börringe området blive besøgt. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 282 for voksne og kr. 257 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til udvalgets adresse senest 3/10, mrk. B7. Turledere: John Speich og Chr. Ebbe Mortensen.

Skåne lør. 16/11. Afgang fra Lyngby (garageanlægget Christian X's Alle 5-7) kl. 8 og fra Sjælør Station kl. 8.30. På denne første ørne-efterårstur vil vi besøge de traditionelle gode områder med mulighed for havørn og kongeørn samt adskillige røde glenter. Vi ser også overvintrende musvåger, fjeldvåger samt blå kærhøg evt. vandrefalk. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 284 for voksne og kr. 259 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til udvalgets adresse senest 7/11, mrk. B 8. Turledere: Frands E. Jensen og Søren Sørensen.

RESERVATERNE

Fiskeørn ved Gundsømagle Sø lør. 7/9 kl. 9-12. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Den månedlige optællingstur. På engene kan der være masser af gæs, ligesom skoven kan være fyldt med småfugle. Hvis man er heldig, kan man i det tidlige efterår opleve fiskeørnen styrt dykke fra 20-30 meters højde. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe.

Mylder af fugle ved Gundsømagle Sø lør. 5/10 kl. 9-12. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Her hvor skoven er ved at ikklæde sig efterårsfarverne, vil der stadig være fugle, som ikke er trukket væk, ligesom vintergæsterne er begyndt at indfinde sig. I skoven kan der være massevis af vindosler, solsorte og sjagere. Med mellemrum kan flokke af grønsiskener hvirvle gennem skoven på jagt efter birke- og el-letræets frø. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe.

Hvin ved Gundsømagle Sø lør. 2/11 kl. 10-13. P-pladsen ved Fugleværnsfondens reservat ved Østrup. Nu kan vintergæsterne begynde at indfinde sig som for eksempel stor og lille skallesluger. Ligeledes kan hvinænder optræde i flokke. De har fået dette navn, da de har en karakteristisk lyd, når de flyver over vandet. Turleder: Fugleværnsfondens arbejdsgruppe.

Skåne lør. 14/12. Afgang fra Lyngby (garageanlægget Christian X's Alle 5-7) kl. 8 og fra Sjælør Station kl. 8.30. På denne vinterørnetur vil vi atter besøge de traditionelle gode områder med mulighed for havørn og kongeørn samt adskillige røde glenter. Vi ser også overvintrende musvåger, fjeldvåger samt blå kærhøg evt. vandrefalk. Tilmelding sker ved at indbetale kr. 285 for voksne og kr. 260 for unge under 13 år på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til udvalgets adresse senest 19/11, mrk. B9. Turledere: Jan Nielsen og Jan Hjort Christensen.

SALTHOLM

NB: Kun 9 deltagere pr. tur (tilmelding til Tirsdagsvagten på tlf. 33 28 38 00 før indbetaling). Når meddelelse om plads på tur er fået indbetales turens pris på giro 807 3333 (ved netbank girokort type 01 eller reg.nr. 4180) eller ved check til DOF Travels adresse så beløbet er DOF Travel i hænde inden 14 dage efter tilsagn om plads på turen. Mødested: Kastrup Fiskerihavn, Amager Strandvej 407 (angivet med tydeligt skilt på vejen), der er begrænset P-plads på havnen, der er 10 min. gang fra Kastrup Metrostation eller med bus 5A til stoppestedet Skøjtevej. Alle ture starter normalt kl. 8. Medbring mad og drikke. Vandtæt fodtøj er ofte påkrævet.

Søndag 25/8. Turleder: Jesper Sonne. Kr. 225. Mrk. S11

Søndag 8/9. Turleder: Jesper Sonne. Kr. 226. Mrk. S12

Lørdag 21/9. Turleder: Hans Harrestrup Andersen. Kr. 227. Mrk. S13

Søndag 29/9. Turleder: Jan Nielsen. Kr. 228. Mrk. S14

Grågæssene

Specielt for
SENIORER

Betaling Betaling for seniorture foregår udelukkende pr. giro eller bank (ved bankoverførsel: reg.nr. 9541) 6-007-2035 DOF København, Seniorudvalget, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V. Evt. framelding til endagsbusture må finde sted skriftligt på ovenstående adresse senest onsdag før turens afholdelse. Det indbetalte beløb returneres fratrukket et ekspeditionsgebyr på kr. 20/pers. Bemærk: Vi sender ingen bekræftelse på endagsbusture. Du er på listen, hvis ikke du hører fra os. På flerdagsbusture sender vi bekræftelse på din tilmelding.

Kontakt Jan Chr. Møllerup (tlf. 40 50 84 87/f.mollerup@mail.dk)
Turledere Elsebeth Gludsted, Jan Nielsen, Finn Jensen og Erik Larsen

Læs det detaljerede program i "Grågåsen" eller under ture på www.dofkbh.dk.

MØDER

Alle foredrag afholdes i Vanløse Kulturhus, Frode Jacobsens Plads 4, 2720 Vanløse. Tæt ved S-tog og Metro. Starttidspunkt kl. 11.30 Der serveres kaffe/the fra kl. 11. Bemærk ændring i tiden på alle foredrag. Alle foredrag vil blive illustreret med farvebilleder.

Ons. 23/10: Tage og Grethe fortæller om Lesbos, fuglenes Ø. Entre: 20 kr.

Ons. 13/11: Nyt fra Fugleværnsfonden v/Allan Gudio Nielsen. Entre: 20 kr.

TURE

Ølsemagle ons. 14/8 kl. 8-14. Kiosken ved dæmningen. Masser af vadefugle.

Præstø Fed ons. 28/8 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Solrød). Længere gåtur langs stranden (kan dog afkortes efter behov), hvor vi håber på mange vadere og måske gæs og rovfugle. Indbetal kr. 230,00 på giro 60072035 DOF København, Seniorudvalget senest den 15/8. Maksimum 36 deltagere.

Falsterbo ons. 11/9 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Tårnby). Vi forventer stort rovfugletræk plus diverse vadere og gæs. Indbetal kr. 250,00 på giro 60072035 DOF København, Seniorudvalget senest den 20/8. Maksimum 36 deltagere. Efter 1/9 kan du forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87.

Reersø - Saltbækvig ons. 25/9 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Roskilde). Vi håber på mange vadere og rovfugle. Indbetal kr. 225,00 på giro 60072035 DOF København, Seniorudvalget senest den 10/9. Max 36 deltagere. Efter 15/9 kan du forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87.

Vadehavstur 7/10-10/10. 4 dages bustur fra Ballerup Station. Overnatning på Hohenwarte i Højer i dobb. værelse med bad og toilet. Masser af gæs og vadefugle, samt mulighed for at se sort sol. Prisen dækker bus og overnatning med helpension. Frokosten består af selvsmurte madpakker, som nydes i felten. Efter aftensmaden er der kaffe m/kage. Der arbejdes på at kunne tilbyde et vist antal enkeltværelser mod betaling af kr. 1000,00. På hjemturen sejler vi Fynshav-Bøjden. HUSK PAS. Maksimum 32 deltagere. Indbetal kr. 2950 på giro 60072035 DOF København, Seniorudvalget senest den 1/9.

Lejodde/Borreby ons. 16/10 kl. 7-17. Bustur fra Ballerup Station (opsamling Solrød). Efterårets sene vadere samt diverse rovfugle. Indbetal kr. 220,00 på giro 60072035 DOF København, Seniorudvalget senest den 1/10. Maksimum 36 deltagere. Efter 10/10 kan du forhøre dig om evt. restpladser på tlf. 40 50 84 87.

Kongelunden/Klydesøen/Kofoeds Enge ons. 6/11 kl. 8-14. Tur i privatbiler fra Ballerup Station. Vi håber på mange vadefugle - ænder og rovfugle. Obligatorisk tilmelding til Pamela Bar tholomeusz (tlf. 36 70 51 78) senest 20/10.

Køge Bugt

LOKAL

MØDER

10-års jubilæum tors. 10/10 kl. 18-22. Det grønne Hus, Vestergade 3C, Køge. Vi giver mad og drikke og fortæller lidt om de 10 år der er gået, og viser nogle af egne billeder fra ture og møder gennem årene. Har du selv billeder fra nogle af arrangementerne, ser vi også gerne dem. Fremviser til både dias og digitale billeder forefindes.

Billedaften tors. 21/11 kl. 19-22. Det grønne Hus, Vestergade 3C, Køge. Kom med dine egne billeder. Vis og fortæl om nogle af dine oplevelser, og kom evt. med forslag til fuglerejser o.l. Allan Kruse lægger for med en tur til Nordnorge i marts 2013. Kontakt evt. Allan mht. til billeder (tlf. 42 45 42 19).

TURE

Et sted på Østsjælland søn. 25/8 kl. 9-14. Køge Station ved S-togets holdeplads. Vi kører efter vind og vejr og fugletræk. Vi fordeler os i privatbiler. Turleder: Rune Palmquist (tlf. 30 70 00 05).

Fugletræk på Stevns lør. 26/10. kl. 9-16. Køge Station ved S-togets holdeplads. Vi bevæger os alt efter vindretningen ud på Stevns og ser på især rovfugletrækket. Turleder: Lars Rudfeld (tlf. 56 63 31 01).

Ølsemagle Revle lør. 16/11 kl. 10-14. Iskiosken ved dæmningen. Der ses endnu en del ænder og vadefugle. Stenvender, sandløber og snespurv er også ofte observeret på denne tid. Turledere: Gitte og Allan Kruse (tlf. 42 45 42 19).

10-års jubilæum.

Lokalafdelingen Køge Bugt blev stiftet i efteråret 2003. Dette skal naturligvis fejres! Vi er så heldige, at vi formentlig kan fejre det samtidig med, at Køge Kommune opsætter et nyt fugletårn ved lagunen i den sydlige ende af Ølsemagle Revle. Tidspunktet kan endnu ikke fastsættes, men så snart en dato foreligger, annonceres det på dofkoerge.dk.

Roskilde

LOKAL

TURE

Aftenfuglekursus (medbring cykel) tors. 15/8 kl. 18-20/21. Nybro ved Rørmosen, hvor Boserupvej og Bjergmarken mødes. Småtøj i området for DOF-medlemmer med fokus på feltbestemmelse, fuglestemmer og sang. Husk cyklen. Turleder: Anders Wiig Nielsen.

Sort sol lør. 26/10 kl. 13.30. Røde port. "Sort Sol" er en fantastisk oplevelse når 100.000 ballet på aftenhimlen. Stærenes dans bestemmes af antallet af rovfugle og vejret. Turen foregår i egne biler med start ved Røde Port kl. 13.30 og forventet ankomst i Ribe senest kl. 17.00. (250 km, køretid 2 t. 45 min.). Turen arrangeres ved Vadehavscentrets mellemkomst - dvs. vi tilmelder os deres arrangement og sikrer os på den måde guide og stor træfsikkerhed. Husk kikkert, varmt tøj, evt. et tæppe, noget varmt at drikke samt godt fodtøj. Deltagerne skal kunne gå 2 km. Kontaktperson: Laila Neermann. Tilmelding via: tilmelding@dof-roskilde.dk senest 15/9. Oplys venligst om der stilles bil til rådighed og antal af ekstra pladser. Max. 16 deltager eller 4 biler. Deltagergebyr til Vadehavscentret var i 2012 60 kr. pr. person. Kørselsudgifter afregnes i hver enkelt bil mellem passagerne efter antal kørte km (2 kr. pr. kørt km.) samt broafgift.

På tur med DOF Travel

Nordens største udbyder af fugleture

Se vores hjemmeside
med alle rejserne
[www.doftravel.dk/
rejser](http://www.doftravel.dk/rejser)

Ture i 2013

På følgende ture er der stadig få pladser tilbage.

- Azorerne 1-17. oktober
Turleder: Morten Rasmussen

Ture 2013 Følgende ture er udsolgte, men der er få eller ingen på venteliste.

- Rumænien 10 dage i september
Leder Rene Rantzau
- Kenya 2-3 uger november. Leder Stig Jensen
- Goa 2 uger i nov/december
Turleder: Søren Sørensen

Ture 2014

På følgende ture er der stadig få pladser tilbage.

- Bulgarien 1 uge, februar 2014
Turleder Søren Sørensen og Vicky Knudsen
- Costa Rica, 2 uge, februar
Turleder: Ivan Olsen og Jesper Sonne
- Kina, 22 dage - marts Yunnan, syd-vest,
Turleder: Jan Hjort Christensen
- Kroatien 28. april-5. maj. Turleder: Leon Berthou
- USA - Florida, 2 uger, april
Turleder: Morten Møller Hansen

- Tunesien, 29. marts - 12. april
Turleder: Leon Berthou
- Estland, 10. - 16. april. Turleder: John Speich
- Lesbos 1 uge primo/medio maj
Turleder: Mikkel Holck og Rene Rantzau

Følgende ture er udsolgte, men der er få eller ingen på venteliste.

- Gambia, 14 dage primo januar
Turleder: John Speich
- Bolivia, Sydamerika, 2+1 uger september 2014
Turleder: Peter Lafrenz
- Spanien, Andalusien & Extremadura 10 dage april/maj
Turleder: Arne Volf & Morten Rasmussen

Følgende ture er under forberedelse 2014

- Ungarn, 1 uge i maj
- Bulgarien/Makedonien, 14 dage i maj
- Polen 17-25. maj
- Skotland, 1 uge juni/juli
- Rusland, Østsibirien, sommer
- Spanien, Tarifa medio september
- USA, Cape May, 2 uger oktober

2015

Sri Lanka (Sydindien), januar
Marokko, februar/marts
USA, Texas mm 2+1 uger april
Slovakiet, 1 uge i maj
Anatolien (Tyrkiet), maj/juni
Hviderusland, medio maj
Madeira, ult. August
Bulgarien, september
Ungarn, uge 37
Uganda, 2 uger november
Indien, nord-vest, vinter 2015/16

Se hjemmesiden for yderligere informationer
www.doftravel.dk

Indbetaling kan foretages på Giro 8 07 33 33
el. Bank-giro 4180-0008073333
el. Check til DOF Travel.

Husk altid at angive rejsemål, e-mail og telefonnummer ved tilmelding

DOF Travel Københavnsafdelingen, Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140A, 1 sal. 1620 København V., www.doftravel.dk

E-mail: travel@dof.dk, Tlf. 3328-3800 hver tirsdag 18.30-20.00 (Tirsdagsvagten). Giro 8 07 33 33, Bank-giro: 4180 0008073333

Gavekort til bidragydere til DOF's medier

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til DOF's medier. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

- 1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning.
- 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore.
- 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort.
- 4) Artikler på ca. 1500 - 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr.
- 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således:
 - a. 1 foto 100 kr.
 - b. 2-4 fotos 200 kr.
 - c. 5+ fotos 300 kr.
- 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

Dansk Ornitologisk Forening – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International
Vesterbrogade 138-140, 1620, København V
Telefon (10-16, fredag 10-15): 3328 3800
email: dof@dof.dk. www.dof.dk

DOF's formand: Egon Østergaard tlf: 9744 8520,
email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF: Sker ved indbetaling på girokonto 7 00 08 39
Støttebeløb til DOF's arbejde for fugle- og naturbeskyttelse, som er fradragsberettiget, kan indbetales på samme girokonto.

Årlige kontingenter:

Kernemedlemmer:	kr. 435,00
Ungdomsmedl.(u. 26 år)	kr. 215,00
Medlemmer	kr. 295,00
Husstandsmedlemsskab:	kr. 570,00

Fugleværnsfonden: Fugleværnsfonden er en almennyttig fond stiftet af DOF. Fondens formål er at købe og drive fugle- og naturreservater og formidle viden og oplevelser fra disse reservater. Støttebeløb, som er fradragsberettiget, kan sættes ind på Fugleværnsfondens girokonto 5 09 42 32.
email: fvf@dof.dk. www.fuglevaernsfonden.dk

Naturbutikken: Naturbutikken i Fuglenes Hus tlf: 3328 3838
Åbningstider: Man.-fre. kl. kl. 11-1730, lørdag 10-14. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

Djursland, Stubbe Sø Sommerhus ("Bogpeters Hytte") midt i Fugleværnsfondens reservat ved Stubbe Sø udlejes (kun til DOF-medlemmer). Garanti for ynglende topmejsle, broget fluesnapper, hedelærke og rødrygget tornskade. Adgang til søen og mulighed for dejlige ture i nærområdet. Ikke langt til Ebeltoft, badestrand og Djurslands turistattraktioner. Ingen fjernsyn - men fred og ro. Huset er på 80m² (6 pers./to soverum). 2600 kr/uge + el. Henv. Peter Lange, tlf.: 86 95 03 41 eller mail: peterlan@dofoj.dk. Læs mere på www.dofoj.dk/bogpetershytte.

Liebhaberhus nær skov og strand Moderniseret, velholdt og beliggende i rolige, naturskønne omgivelser tæt på Holtug Kridtbrud og ved kendt trækrute. Garage og velplejet have Skolebus lige uden for døren. Kontakt for yderligere info: 61 68 70 97. Pris: kr. 2.350.000.

Udlejes billigt: Vesløs, Thy Hyggeligt lille feriehus i mindre landsby (m/lukket have) 500 m fra Tømmerby fjord, tæt på fugle-reservatet Vejlerne og Vesløs Vejler, få km til Limfjorden, DK's Nationalpark Thy og Vesterhavet. Huset er på 84 m², stue, 2 værelser, 4 sovepladser, spisekøkken og badeværelse. Pris: 2 pers. 1. dgn. 375,- flg. dgn. 275,- pr. uge 1700,- plus forbrug. Henvendelse 40373590/20296455.

Udlejes: Dejligt sommerhus 400 m fra Lild Strand udlejes. Sommerpris 3000 kr., vinterpris 2000 kr. pr uge + el. Huset ligger i fredet område i cykelafstand til Vejlerne. Langs stranden er der 4 km til Bulbjerg. I klitplantagen er der svampe i sæsonen. I stille vejr er der frisk fisk på havnen. 6 faste sengepladser, brændeovn, trådløst net og huset er i øvrigt veludstyret. Kontakt: ullaperu@yahoo.dk

Udlejes: Vedersø. 4 personer. Toppen af Vest Stadil Fjord. Hyggeligt velindrettet helårshus/ferielejlighed 50 m². Naturgrund ugeneret indhegnet, udsigtshøj. Udsigt til klitter og fredede strandenge. Stort fugletræk samt mulighed for 'lille' sort sol forår/efterår. Rørdrum høres, findes ved Nørre Sø 800m væk. Ynglende tårnfalke i haven. Rigt fugleliv, fodres hele året. Musvåge på foderbræt 25m fra huset. Ugepris: kr. 2.700,- Rengøring kr. 300,- El afregnes. Pris pr. døgn, kr. 450,- inkl. sengelinned og håndklæder. Hund er velkommen. Henv. Anette Schmidt: 22 55 06 00.

Limfjorden - Vejlerne Lunt lille træhus, smukt beliggende med helt fri udsigt over Arup Dæmning, fjord og reservat. Helårsbolig, enkelt indrettet til 2-4 pers., med tekøkken, bad, brændeovn og el-varme. Udlejes billigt på dags- eller ugebasis. Tlf. 97 99 3376. E-mail. lotte.lolk@mail.dk.

Malariafri safari til fugleforskeren Jørgen Rabøls sydafrikanske reservat

Gør som mange andre fuglefolk: tag med super-engagerede biologer på en anderledes og personlig safari til Sharkati i UNESCO Reservatet Waterberg i Limpopo. Max. 12 deltagere og kun 3 årlige ture. Fantastisk natur med over 300 fuglearter og masser af vilde dyr. Hyggelig lodge med gæstehuse, pool, frodig have. Netfangst, bushwalks, safaris, natur/fugleforedrag, fuglelister mm. Du må også gerne gå egne ture i reservatet. Endvidere mange ture til nationalparker, RAMSAR-område, township, landsbyskole, meteoritkrater, World Heritage Site mm. Medlem af Rejsegarantifonden. 12- og 15-dage all-inclusive: 18.990 og 23.990, nov og feb. Turledere: biologer & medejere Jørgen Rabøl og Danna Borg, www.biotravel.dk tlf: 45858512/24849392

Sælges: Lille landsted til salg på Østfalster 3 km. syd for Hesnæs - som helårshus el. sommerhus. Lige ved skoven. Nær vandet. Smuk og meget fredelig beliggenhed. Henv. Randi Even tlf. 54 45 66 12, mobil 21 20 42 50, randieven@gmail.com.

Sælges Skovidyl og natur for alle pengene i Dover Skov i Sydthy

Huset er omgivet af 500 tdr. land skov. På naturgrunden er der set 15 arter af pattedyr, på foderbrættet 27 fuglearter. Skoven er meget varieret med eg, bøg, skovsø og kildevæld. Gåafstand til Limfjorden gennem skoven, hede, strandeng og vue til Agerø. 15 min. Kørsel til Agger Tange, Nat. Park Thy og Vesterhavet. Huset er 110 m². Ingen bopælspligt. Pris 925.000 Se mere: <http://www.coges.dk/husbrochure/> Kontakt: naturinfo@post.tele.dk . tlf. 61688137

Danhostel Henne Strand

www.danhostelhennestrand.dk

Pris fra 175

Nær Tipperne, Skjern Å og Fiilsø.

Overnat hos os, alene eller i mindre grupper.

Ring eller mail for pris og muligheder:

75 25 50 75 / hennestrand@danhostel.dk

Walk With Jith tour operator

Nature, Bird & Photography

Tours in

Sri Lanka

Web

walkwithjith.com

E-mail

walkwithjith@hotmail.com

HOW CLOSE IS NOW?

MONARCH

10x42 6.7" WP

Livet er fyldt med spændende øjeblikke.

Tålmodighed belønnes med suveræne naturobservationer. Samtidig kræver dine høje standarder optisk udstyr af fineste kvalitet. Som en af verdens førende kameraproducenter tilbyder Nikon et komplet sortiment af ypperlige optiske produkter fra kikkerter med høj ydelse til kompakte fieldscopes beregnet til observationer og digiscoping på lang afstand. Vores innovative teknologi sikrer, at du kan fokusere på naturens bedste motiver – selv i tusmørke.

Nikons optik til eventyr: Fremstillet til at finde de magiske øjeblikke!

DU KAN FINDE VORES PRODUKTER
HOS EKSKLUSIVE SPECIALIST-
FORHANDLERE OG ONLINE PÅ
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

KOMBINERER TELESKOP OG KAMERA **INDFANGER NATURENS VIDUNDERE**

En grå hejre dukker op på en flodbred for at lede efter føde. Den er markant tyndere end andre arter og har en slående fjerdragt med en fin grå nuance. Den lange ventetid på sådan et øjeblik er det hele værd. TLS APO fra SWAROVSKI OPTIK gør dit ønske om at dele uforglemmelige øjeblikke med andre til virkelighed. Digiscopingadapteren forbinder nemt og hurtigt dit SLR- eller systemkamera med dit STX-teleskop. Det betyder, at du altid hurtigt kan skifte mellem at observere og tage billeder. Få endnu mere ud af de særlige øjeblikke – med SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK